

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**

Τίτλος Εργασίας:

ΡΟΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΠΡΙΝ ΚΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Πτυχιακή Εργασία της:

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑΣ ΚΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

A.M: 9536

Επιβλέπων :

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΤΡΑ 11/11/2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	5
1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ.....	5
1.2. ΚΡΙΣΗ 2008 -ΑΙΤΙΑ.....	6
1.3. ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	10
1.4. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	18
2.1. ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΟΥ.....	18
2.2. ΤΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.....	19
2.3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ.....	20
2.4. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ –ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	26
3.1. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΗΣ.....	26
3.2. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....	28
3.3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ (27 ΧΩΡΕΣ).....	30
3.4. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ.....	32
3.5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ.....	33
3.6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	38
4.1. ΕΜΠΟΡΙΟ : ΒΑΣΙΚΗ ΠΗΓΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΕ....	38
4.2. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ.....	39
4.3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΜΕ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ.....	41
4.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	42
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	44

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το έτος 2009 η παγκόσμια οικονομία βρέθηκε αντιμέτωπη με τη χειρότερη ύφεση της μεταπολεμικής περιόδου, με το ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης να μειώνεται σημαντικά σε όλες τις χώρες. Οι χώρες που βασίζονται στις εξαγωγές επλήγησαν περισσότερο, καθώς από το τελευταίο τρίμηνο του 2008, το διεθνές εμπόριο υπέστη καθίζηση. Η ένταση και η διάρκεια της κρίσης, ιδίως μετά την δραματική επιδείνωσή της στα μέσα Σεπτεμβρίου του 2008, έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη μετέπειτα διαμόρφωση της παγκόσμιας οικονομίας. Είναι αξιοσημείωτο ότι την τελευταία δεκαετία έως το 2007, οικονομολόγοι και αναλυτές σχολίαζαν θετικά την επίτευξη συνεχόμενων υψηλών ρυθμών παγκόσμιας ανάπτυξης με ταυτόχρονα χαμηλό πληθωρισμό. Σήμερα, το τοπίο έχει αλλάξει δραματικά. Η προσοχή όλων είναι στραμμένη στην αντιμετώπιση των καταστροφικών συνεπειών της μεγαλύτερης κρίσης στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα από τον καιρό της Μεγάλης Ύφεσης του 1929.

Η χρηματοπιστωτική κρίση που ξέσπασε στα τέλη του Δεκεμβρίου το 2007 - αρχές το 2008 αποδείχτηκε ως η χειρότερη στην παγκόσμια ιστορία κρίση, δεδομένου και της έκτασης και του μεγέθους που έλαβε χώρα. Εκτός όμως από αυτά τα δεδομένα, τα χαρακτηριστικά της που την τοποθετούν ως την χειρότερη είναι οι συνέπειες που αυτή είχε στη παγκόσμια οικονομία, επηρεάζοντας τη χρηματοπιστωτικό τομέα από όπου και ξεκίνησε, τις χρηματαγορές, την αγορά εργασίας, τις δανειακές συμβάσεις σε εθνικό επίπεδο μεταξύ δανειστών και δανειζόμενων και τέλος τους μακροοικονομικούς δείκτες λόγω μείωσης της παραγωγικότητας.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία διαπραγματεύεται τις ροές του εμπορίου στις χώρες της ΕΕ πριν και μετά την οικονομική κρίση και γίνεται μία διερεύνηση της επίδρασης που έχει το παγκόσμιο κραχ του 2008 στην Ευρωζώνη.

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται ο όρος οικονομική κρίση γενικά και γίνεται μια εκτεταμένη αναφορά στο φαινόμενο της κρίσης του 2008, προβάλλοντας τα αίτια και τις γενικότερες επιπτώσεις της στην οικονομική δραστηριότητα, διαμορφώνοντας έτσι το περιβάλλον μέσα στο κινήθηκαν οι ροές του εμπορίου στην ΕΕ πριν και μετά .

Το δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζει μια ιστορική αναδρομή στην δημιουργία ,την εξέλιξη, την διεύρυνση των χωρών της Ευρωζώνης καθώς και την διαμόρφωση του ενιαίου οικονομικού χώρου μέσα στον οποίο πραγματοποιούν τις εκάστοτε εμπορικές συναλλαγές τους.

Το τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζει τις ροές του εμπορίου των χωρών πριν την κρίση του 2008 καθώς και τις αντίστοιχες εμπορικές ευρωπαϊκές ροές μετά το ξέσπασμα της κρίσης, με κύρια αναφορά το χρονικό διάστημα 2009-2012.

Το τέταρτο κεφάλαιο περιγράφει το μέλλον της ΕΕ όσο αφορά τις εξωτερικές πηγές ανάπτυξη της έτσι όπως παρουσιάστηκε στα πλαίσια της συζήτησης του ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Φεβρουάριο του 2013),για το εμπόριο, την ανάπτυξη και την απασχόληση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

1.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΟΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η οικονομική κρίση είναι το φαινόμενο κατά το οποίο μια οικονομία χαρακτηρίζεται από μια διαρκή και αισθητή μείωση της οικονομικής της δραστηριότητας. Όταν λέμε οικονομική δραστηριότητα αναφερόμαστε σε όλα τα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας, όπως η απασχόληση, το εθνικό προϊόν, οι τιμές, οι επενδύσεις κ.λπ. Ο βασικότερος δείκτης οικονομικής δραστηριότητας είναι οι επενδύσεις, οι οποίες, όταν αυξομειώνονται, συμπαρασύρουν μαζί τους και όλα τα υπόλοιπα οικονομικά μεγέθη (**Κουφάρης, 2010**). Η οικονομική κρίση αποτελεί τη μία από τις δύο φάσεις των οικονομικών διακυμάνσεων και συγκεκριμένα τη φάση της καθόδου, όταν δηλαδή η οικονομική δραστηριότητα βρίσκεται σε μια συνεχή συρρίκνωση. Οι οικονομικές διακυμάνσεις ορίζονται ως οι διαδοχικές αυξομειώσεις της οικονομικής δραστηριότητας μέσα σε μια οικονομία. Λέγονται αλλιώς και κυκλικές διακυμάνσεις ή οικονομικοί κύκλοι. Οι Άγγλοι αποδίδουν το φαινόμενο με τον όρο (*business cycles*), ακριβώς για να τονίσουν την ιδιαίτερη βαρύτητα των επενδύσεων στην εξέλιξη του οικονομικού κύκλου. Από πολύχρονες στατιστικές παρατηρήσεις διαπιστώθηκε ότι οι οικονομικοί κύκλοι διαρκούν περίπου από 7 έως 11 χρόνια. (**European Commission, 2009**).

Οι οικονομικές κρίσεις διακρίνονται ανάλογα τον τομέα που δημιουργούνται το μέγεθος της έκτασης τους και τον τρόπο που ξεσπούν. Από θεματικής άποψης οι κρίσεις μπορεί να είναι:

- Συγκυριακές και αναπτυξιακές κρίσεις
- Πληθωριστικές κρίσεις
- Κρίσεις στις αγορές αγαθών (κυρίως α' υλών και ενέργειας)

- Υπερχρέωση κρατών και πτώχευση
- Συναλλαγματικές κρίσεις
- Χρηματιστηριακές φούσκες και κρίσεις
- Συνδυασμένες κρίσεις.

Κάθε μια από τις παραπάνω περιπτώσεις διαφέρει από τις υπόλοιπες ως προς τον τρόπο εμφάνισης, της επιπτώσεις στην οικονομία και τις αγορές (με γενικά χαρακτηριστικά όλων τη μείωση της οικονομικής δραστηριότητας και των μακροοικονομικών μεταβλητών όπως ΑΕΠ), τα αίτια που τις προκαλούν, τον τρόπο διάδοσης τους στη παγκόσμια αγορά και τέλος ως προς την πολιτική, νομισματική και οικονομική, αντιμετώπισή τους.

Η κρίση του 2008 ανήκει στην κατηγορία της χρηματοπιστωτικής κρίσης γιατί ξεκίνησε από την πτώχευση της επενδυτικής Lehman Brothers.

1. 2.ΚΡΙΣΗ 2008 -ΑΙΤΙΑ

Η τελευταία οικονομική κρίση, που εξακολουθεί να αποτελεί κρούσμα στον πλανήτη στο σύνολό του, έκανε την εμφάνισή της τον Αύγουστο του 2007, έχοντας ως κέντρο την αγορά στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου των ΗΠΑ και την αγορά τυποποιημένων δανείων, (δηλαδή ομολογιακά δάνεια καλυμμένα με στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου) , η διάλυση των οποίων αποτέλεσε και την αιτία για ένα ντόμινο διαταραχών στην ομαλή λειτουργία του παγκόσμιου χρηματοοικονομικού συστήματος. Η χρεοκοπία της Lehman Brothers τον Σεπτέμβριο του 2008 δεν ήταν ο μόνος λόγος που οδήγησε στην βαθιά ύφεση. Σε αυτό συνέβαλαν η άνοδο των τιμών του πετρελαίου και των τροφίμων και η γρήγορη ανατιμητική πορεία του Ευρώ.Πρέπει να επισημανθεί ότι τα στεγαστικά δάνεια χαμηλής εξασφάλισης αποτελούν κατηγορία δανείων τα

οποία χορηγούνται με προσημείωση επί της κατοικίας, σε ομάδες πληθυσμού που επιβαρύνονται με κάποια χαρακτηριστικά που κάτω από άλλες συνθήκες, θα οδηγούσαν σε απόρριψη των αιτήσεων τους για στεγαστικό δάνειο. Οι δανειζόμενοι αυτής της κατηγορίας έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να φτάνουν σε κατάσταση αδυναμίας εξυπηρέτησης των δανείων τους (**Βικιπαίδεια <2008>** , <<Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση 2007-2008>>, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://el.wikipedia.org>). Η αγορά ΣΔΥΚ (αγορά Στεγαστικών Δανείων Υψηλού Κινδύνου) ,αναπτύχθηκε κυρίως στις ΗΠΑ, αρχικά από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εξειδικευμένα στην χορήγηση στεγαστικών δανείων και στην συνέχεια από εμπορικές τράπεζες. Γνώρισε πρωτόγνωρη άνθηση τα τελευταία 10 χρόνια λόγω των γρήγορων αυξανόμενων τιμών των ακινήτων και των εξαιρετικά χαμηλών μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων επιτοκίων τα οποία είχε καθιερώσει η Κεντρική Τράπεζα των ΗΠΑ. Ωστόσο, η απότομη μετάβαση από τα χαμηλότερα επιτόκια εκκίνησης στα υψηλότερα τρέχοντα επιτόκια που όρισε η FED (Κεντρική Τράπεζα της Αμερικής) ,από 1% τον Ιούνιο του 2004 σε 5,25% τον Αύγουστο του 2006) οδήγησε σε καθοδική πορεία τις τιμές των ακινήτων στις αρχές του 2007 , σε αύξηση του αριθμού των μη εξυπηρετούμενων δανείων και κατά συνέπεια σε αύξηση του αριθμού των κατασχόμενων κατοικιών προκαλώντας σημαντικές απώλειες για τις τράπεζες προερχόμενες από τον τομέα της στεγαστικής πίστης. Η αύξηση των κατασχέσεων σε συνδυασμό με την προσπάθεια των τραπεζών να μεταβιβάσουν τα ακίνητα αυτά προκειμένου να καλύψουν τις πληρωμές των τυποποιημένων ομολογιακών δανείων , συνέβαλε σε περαιτέρω αύξηση της προσφοράς των ακινήτων με τα επίπεδα ζήτησης να εξακολουθούν να παραμένουν χαμηλά λόγω του υψηλού κόστους του χρήματος (υψηλά επιτόκια δανεισμού καθορισμένα από την FED). Σε

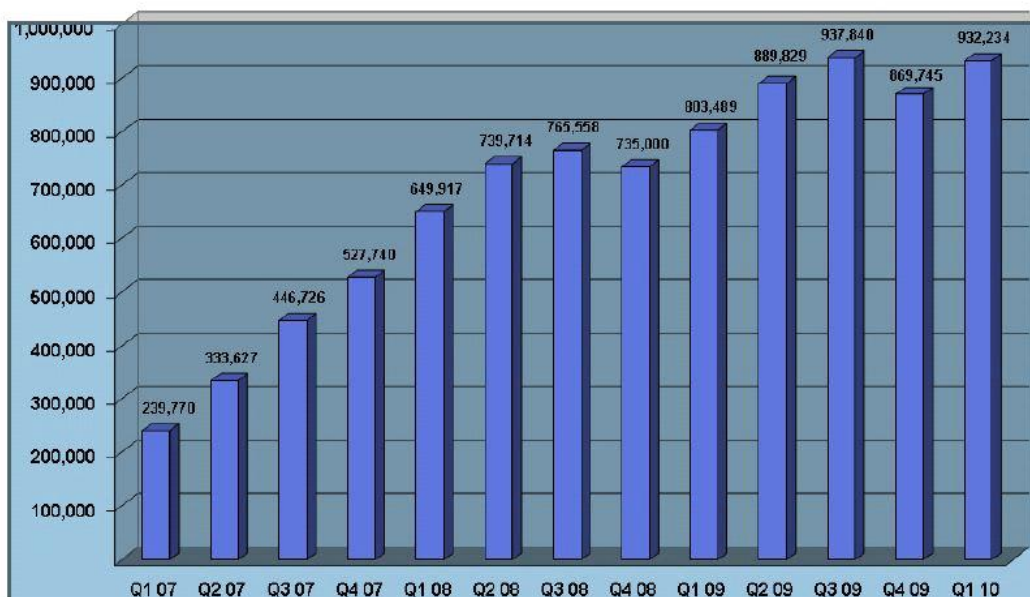
συνδυασμό με το γεγονός ότι οι τιμές των ακινήτων εξακολουθούσαν -και εξακολουθούν να παραμένουν χαμηλές, καταλήγουμε στο αποτέλεσμα ότι η αγορά ακινήτων είχε αρχίσει να λαμβάνει την μορφή ενός λανθασμένου κύκλου ο οποίος ενίσχυε ακόμα περισσότερο την υφιστάμενη οικονομική ύφεση.

Οι αιτίες για τις οποίες η αγορά στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου των

ΗΠΑ περιήλθε σε βαθιά κρίση είναι οι παρακάτω:

- στην αύξηση του λόγου του δανείου προς την αξία της κατοικίας των ΣΔΥΚ κοντά στα 100% τα τελευταία έτη, από 60%-70% που ήταν αρχικώς. (στην Ελλάδα το ποσοστό χρηματοδότησης στην στεγαστική πίστη ανέρχεται μετά την εκδήλωση της κρίσης σε 60%-70% της εμπορικής αξίας του ακινήτου στα περισσότερα τραπεζικά ιδρύματα, σε σχέση με ποσοστά άνω του 80% της εμπορικής αξίας που κατά περιπτώσεις παρατηρούνταν σε περιόδους κρίσης),
- στην ανεπαρκή εκτίμηση και τιμολόγηση του υπάρχοντος πιστωτικού κινδύνου, με αποτέλεσμα τα spread (κρατικά ομόλογα) των ΣΔΥΚ από τα αντίστοιχα κανονικών στεγαστικών δανείων να έχουν μειωθεί σημαντικά,
- στην παρεμβολή πρακτορείων παροχής στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου έναντι προμήθειας με συνέπεια την πλημμυρή εξέταση της πιστωτικής επάρκειας των δανειζόμενων,
- στην πρακτική της προσφοράς χαμηλού επιτοκίου στα πρώτα έτη του δανείου για προσέλκυση πελατών και μεγάλης αύξησης του επιτοκίου αργότερα, η οποία οδηγούσε σε αδυναμία των δανειζόμενων να εξυπηρετήσουν το δάνειο, ειδικά σε περιόδους αυξανόμενων επιτοκίων και πτωτικών τιμών των ακινήτων.
- στην εκτίμηση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στο ότι η τιτλοποίηση και τα πιστωτικά παράγωγά τους παρείχαν πλήρη απαλλαγή από τον πιστωτικό κίνδυνο,

γεγονός που δεν επιβεβαιώθηκε από τις εξελίξεις (Alpha bank, Οικονομικό Δελτίο <Φεβρουάριος 2009>, τεύχος 108).

Πηγή: Realty Trac Press Releases of "U.S. Foreclosure Market Report"

Παράλληλα οι επιπτώσεις στις αγορές ομολόγων τα οποία ήταν καλυμμένα με στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου ήταν εξίσου δυσμενείς με αυτές στις αγορές ακινήτων. Η ανεπαρκής κάλυψη που προσέφεραν τα ομόλογα αυτά (συχνά αναφέρονται και ως <<τοξικά περιουσιακά στοιχεία>>) οδήγησε σε μείωση της ζήτησής τους στις διεθνείς αγορές ομολόγων και κατά συνέπεια στην κατακόρυφη πτώση της αγοραίας τιμής τους. Η υποτίμηση της αξίας τους οδήγησε σε μείωση της αξίας του ενεργητικού των τραπεζών και συνεπώς σε εμφάνιση ζημιών στη καθαρή θέση των ιδρυμάτων αυτών, ανάλογα βέβαια με τον βαθμό έκθεσης του ενεργητικού στα <<τοξικά>> ομόλογα. Όσο μεγαλύτερος ήταν αυτός ο βαθμός έκθεσης, τόσο μεγαλύτερη η αδυναμία δανεισμού των ιδρυμάτων αυτών από τις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίου μέσω έκδοσης ομολόγων με αποτέλεσμα να πρέπει να καλύπτουν τις υποχρεώσεις τους μέσω μείωσης της καθαρής τους θέσης. Η συνεχιζόμενη μείωση της καθαρής θέσης οδήγησε πολλές φορές μεγάλα από πλευράς

ενεργητικού- πιστωτικά ιδρύματα. ακόμα και σε χρεοκοπία. Η αβεβαιότητα αυτή, λόγω της απουσίας της αναγκαίας διαφάνειας, λειτούργησε ως μηχανισμός σταδιακής απώλειας της εμπιστοσύνης μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Με την σειρά του, αυτό οδήγησε σε σοβαρή δυσλειτουργία των διατραπεζικών αγορών. Σε μεγάλη αύξηση των περιθωρίων των διατραπεζικών επιτοκίων από τα αντίστοιχα επιτόκια των εντόκων γραμματίων του Δημοσίου, τόσο στις ΗΠΑ όσο και στην ζώνη των χωρών του Ευρώ. **Πηγή: Α.Α. Αντζουλάτος (2010), Σημειώσεις Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική.**

1.3.ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.

Οι συνέπειες της κρίσης ακόμα σήμερα δεν είναι ξεκάθαρες διότι η παγκόσμια οικονομία ακόμα υποφέρει από την κρίση του 2008. Μια χρονική όμως σειρά των γεγονότων έχει ως αφετηρία την ύφεση που ξεκίνησε στις ΗΠΑ και επεκτάθηκε στον υπόλοιπο κόσμο. Οι τράπεζες μείωσαν σημαντικά το δανεισμό τους και οι ιδιώτες καταναλωτές δεν μπορούσαν να συνεχίσουν να καταναλώνουν με τον ίδιο ρυθμό. Παρά τις συντονισμένες προσπάθειες των Κεντρικών Τραπεζών για αύξηση της ρευστότητας στις αγορές και για μείωση των επιτοκίων, οι αντιδράσεις από μέρους των αγορών ήταν αρνητικές, με αποτέλεσμα να οδηγήσουν αρκετές από τις οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες σε βίαιη και βαθιά ύφεση. Απόρροια αυτής της ύφεσης ήταν να χαθούν χιλιάδες θέσεις εργασίας καθώς και εκατομμύρια επενδύσεων στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα.

Όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, έχοντας κράτη μέλη των οποίων τα ισοζύγια τους σε συνδυασμό με το χρέος τους ως ποσοστό του ΑΕΠ τους, όντας αρνητικά, οδήγησαν στην πολιτική της λιτότητας σαν αντίβαρο για να μην χρεοκοπήσουν οι τράπεζες και μετά από αυτές τα κράτη. Συνακόλουθα όμως με την πολιτική της λιτότητας και σε συνδυασμό με την βαθιά ύφεση που είχε επιφέρει μείωση της οικονομικής

δραστηριότητας και μείωση της απασχόλησης, αυτό σημαίνει ότι η ύφεση βάθυνε κι άλλο σε σημείο που σήμερα η ανεργία στην Ελλάδα να φτάνει τα επίπεδα του 27,5% και η Ισπανία να ακολουθεί με 25,6%. Μια ακόμη σημαντική συνέπεια της κρίσης και της πολιτικής της λιτότητας για ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες είναι τα μνημόνια. Η επιβολή και η επιτήρηση σκληρών δημοσιονομικών προγραμμάτων που σκοπό έχουν την οικονομική εξυγίανση και επαναφορά των οικονομικών δεικτών σε βιώσιμα επίπεδα. Ποιο συγκεκριμένα για τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου αυτό αποτέλεσε άλλο ένα βαρύ επιπρόσθετο πρόβλημα στις ήδη πληγωμένες αγορές αφού επιβάλλει σκληρά μέτρα όχι μόνο για την εξυγίανση των τραπεζών αλλά και των ίδιων των κρατών. Βασικός σκοπός είναι οι διαρθρωτικές αλλαγές που θα αποκαταστήσουν την ανταγωνιστικότητα, θα μειώσουν τα πρωτογενή ελλείμματα και θα αυξήσουν τις επενδύσεις. Από την πράξη μέχρι σήμερα αυτό δεν έχει επιτευχθεί και το πρόβλημα είναι ότι αντιθέτως από τις προβλέψεις λόγω της υψηλής φορολογίας, της μείωσης της ρευστότητας στην αγορά και της μειωμένης οικονομικής δραστηριότητας, το ΑΕΠ των χωρών του Νότου παρουσιάζει μείωση σωρευτικά από το 2007 μέχρι το 2013

Συνοπτικά οι συνέπειες μπορούν να παρουσιαστούν ως:

- μείωση του ΑΕΠ.
- αύξηση της ανεργίας,
- αύξηση του δημοσίου χρέους των χωρών,
- χρεοκοπίες και συγχωνεύσεις επιχειρήσεων,
- αποστροφή κινδύνου στο Χρηματιστήριο,
- μείωση εξαγωγών,
- μείωση του τουριστικού συναλλάγματος
- Κρίση ρευστότητας, καθώς μέσω της μη χορήγησης επαγγελματικών και

καταναλωτικών δανείων, τίθεται πρόβλημα ρευστότητας στην αγορά και την κατανάλωση.

- Δυσκολία παροχής δανείων.
- Αύξηση επιτοκίων, βραχυπρόθεσμα μείωση επενδυτικής δραστηριότητας και περιορισμός καταναλωτικής πίστης.
- Μείωση παραγωγής /μείωση κατανάλωσης / μείωση εθνικού εισοδήματος
- Μείωση του εμπορικού ισοζυγίου.
- Δραματική αύξηση του πετρελαίου και, συνεπώς αύξηση του κόστους παραγωγής.
- Αύξηση των τιμών πρώτων υλών και συνεπακόλουθη αύξηση του εισαγόμενου κόστους και του πληθωρισμού. Πτώση στις τιμές των ακινήτων και άρα ευκαιρίες για αγορές.(«Επιστημονικό marketing», Τεύχος 56).
- Αύξηση του δημόσιου χρέους και εμφάνιση ελλειμματικών δαπανών ως ποσοστά του ΑΕΠ. **Αρχείο Τράπεζας της Ελλάδος**

http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/PRESENTATION_harris_vitas.pdf

1.4. ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Η οικονομική κρίση του 2008 μεταφέρθηκε γρήγορα στην Ευρώπη, μόλις έγινε σαφές ότι οι χρηματιστηριακές υπερβολές και η συσσώρευση τοξικών χρεογράφων δεν αποτελούσαν προνόμια των Αμερικανικών επενδυτικών τραπεζών. Το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα απεδείχθη εξ' ίσου ευάλωτο, κάτι που ώθησε τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις στη χορήγηση τεραστίων ποσοτήτων ρευστότητας, καθώς και στην εθνικοποίηση μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων, με σκοπό την αποφυγή της ολοκληρωτικής του κατάρρευσης.

Συγκεκριμένα οι ελληνικές, οι κυπριακές αλλά και άλλες πολλές ευρωπαϊκές τράπεζες δέχθηκαν τεράστια ποσά για την αναδιάρθρωση τους όπως επίσης και μερική

κρατικοποίηση για την μείωση των πιθανοτήτων πτώχευσης λόγω επισφαλών δανείων και προηγούμενων επενδύσεών τους. Προς αποφυγή της κατάρρευσης του τραπεζικού τομέα .το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) έχει εκταμιεύσει μεγάλο ποσό στην αναδιάρθρωση των ελληνικών τραπεζών. Χαρακτηριστικά από το δεύτερο πακέτο στήριξης προς την Ελλάδα, το ποσό των 25 δισ. ευρώ έχει χρησιμοποιηθεί ήδη ως προκαταβολή για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών. Αυτή λοιπόν η συνακόλουθη παγκοσμιοποίηση της διεθνούς οικονομίας είχε σαν αποτέλεσμα το χρηματοοικονομικό πρόβλημα που ξεκίνησε από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, να μεταδοθεί σαν τοξικό απόβλητο σε ολόκληρο τον κόσμο. Στα χαρτοφυλάκια πολλών Ευρωπαϊκών Τραπεζών, και κυρίως στη Μεγάλη Βρετανία, υπήρχε μεγάλος αριθμός τοξικών ομολόγων που δεν εξυπηρετούνταν, με αποτέλεσμα να κινδυνεύσουν πολλές τράπεζες και ενώπιον του κινδύνου χρεοκοπίας να ζητήσουν κρατική ενίσχυση. Έτσι στις ΗΠΑ κρατικοποιήθηκαν οι πιστωτικοί οργανισμοί που παρείχαν στεγαστικά δάνεια (π.χ. Fannie Mae και Freddie Mac).

Στη Γερμανία κρατικοποιήθηκε η στεγαστική τράπεζα Hypo Real Estate ενώ στη Μεγάλη Βρετανία κρατικοποιήθηκε η τράπεζα Lloyd's από την κυβέρνηση Γκόρντον Μπράουν. Τα «τοξικά» τιτλοποιημένα ομόλογα μόλυναν τα χαρτοφυλάκια πολλών ευρωπαϊκών Τραπεζών με αποτέλεσμα για διαγράφονται επισφάλειες και να ζητείται κρατική συνδρομή με τη μορφή κρατικών εγγυήσεων.

Η χρηματοπιστωτική κρίση στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής μεταδόθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο και οι τράπεζες διέκοψαν τις χρηματοδοτήσεις σε ιδιώτες και επιχειρήσεις. Η κρίση μετατράπηκε σε βρόγχο για χιλιάδες επιχειρήσεις. Επηρέασε όλους τους κλάδους της οικονομίας, με δυσάρεστα αποτελέσματα (μεγάλη αύξηση της ανεργίας, απολύσεις, συγχωνεύσεις επιχειρήσεων και χρεοκοπίες). Έτσι σε πολλές

χώρες η ανάπτυξη επιβραδύνθηκε, το ΑΕΠ συρρικνώθηκε, ο δανεισμός πολλών κρατών έγινε πολύ ακριβός ή αδύνατος ενώ αυξήθηκε το δημόσιο χρέος (**Πίνακας 1**).

Σημαντική μείωση παρουσίασε και η κατανάλωση των νοικοκυριών λόγω του σημαντικού περιορισμού των εισοδημάτων. Η μείωση των μισθών καθώς και η απώλεια θέσεων εργασίας περιόρισε σημαντικά την δυνατότητα πραγματοποίησης δαπανών(**Πίνακας 2**). Τα νοικοκυριά προσπάθησαν να περιορίσουν με κάθε τρόπο τις δαπάνες τους προκειμένου να κρατήσουν χρήματα για να αντιμετωπίσουν τόσο τις έκτακτες ανάγκες τους όσο και τις αυξανόμενες τιμές των πρώτων υλών εν όψη της επιδεινούμενης οικονομικής κατάστασης. Όλα αυτά είχαν αρνητική επίδραση στο ΑΕΠ το οποίο συρρικνώνονταν όλο και περισσότερο παγκοσμίως. Ενώ βρίσκονταν σε ικανοποιητικά επίπεδα μέχρι και δύο τετράμηνα πριν την κρίση, μετά την εκδήλωσή της αρχίζει να πέφτει ραγδαία. Οι επιπτώσεις στην αγορά εργασίας ήταν οι χειρότερες στην αγορά εργασίας από άποψη ταχύτητας και έκτασης απωλειών. Οι μαζικές πτωχεύσεις επιχειρήσεων είχαν ως άμεσο επακόλουθο την απώλεια θέσεων εργασίας. Ενδεικτικά, μόνο στις ΗΠΑ το 2008 χάθηκαν 3,6 εκατομμύρια θέσεις εργασίας (**J.E. Striglitz**). Στην Ε.Ε οι αγορές εργασίας άρχισαν να εξασθενούν από το δεύτερο μισό του 2008 και η κατάσταση συνέχισε να επιδεινώνεται κατά την διάρκεια του 2009. Στα μέσα του 2009 η ανεργία είχε αυξηθεί 2,2% σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, ενώ ξεπέρασε το 11% μετά το 2010 (**Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανασκόπηση**).

Από την άλλη μεριά τα επιτόκια των 10ετών κρατικών ομολόγων αποτέλεσαν ίσως την αμείλικτη απεικόνιση της αυξανόμενης πιθανότητας μιας χρεοκοπίας. Είδαμε μέχρι και καταρρεύσεις κυβερνήσεων όταν το επιτόκιο τους προσέγγισε το 7%, ποσοστό που θεωρείται ως το ανεπίσημο όριο ενός βιώσιμου δανεισμού. Πριν από τη διαμόρφωση της ζώνης του ευρώ το 1999, τα επιτόκια κυμαίνονταν κατά μέσο όρο

μεταξύ 4,5% και 5%. Μόνη εξαίρεση η Ελλάδα, η οποία πλήρωνε 8,5% για να δανειστεί.

Μέχρι το 2003, η Ελλάδα και η Ιταλία έφτασαν να δανείζονται με επιτόκιο 4,3%. Η Γαλλία, η Γερμανία, η Ισπανία και η Πορτογαλία δανείζονταν με επιτόκιο 4,1%, κάτι που σημαίνει ότι τα ελληνικά και τα ιταλικά ομόλογα θεωρούνταν οριακά μόνον πιο επικίνδυνα από ότι τα γαλλικά και τα γερμανικά ομόλογα. Τα επιτόκια των ελληνικών κρατικών ομολόγων έφτασαν στο χαμηλό του 3,6% το 2005.

Στη συνέχεια, το 2009 τα επιτόκια άρχισαν να ανεβαίνουν και οι αποκλίσεις τους (**spreads**) να αυξάνονται, με το επιτόκιο της Ελλάδας να φτάνει στο 4,8% και της Γερμανίας μόλις στο 4%, καθώς η Ευρώπη πλησίαζε στο κατώφλι της κρίσης.

Το 2010, το επιτόκιο των 10ετών ελληνικών κρατικών ομολόγων αυξήθηκε στο 9%, τη στιγμή που το αντίστοιχο της Γερμανίας ήταν στο 2,7%, της Γαλλίας στο 3,1%. Τα επιτόκια στις προβληματικές Ιρλανδία και Πορτογαλία πλησίασαν το 7%.

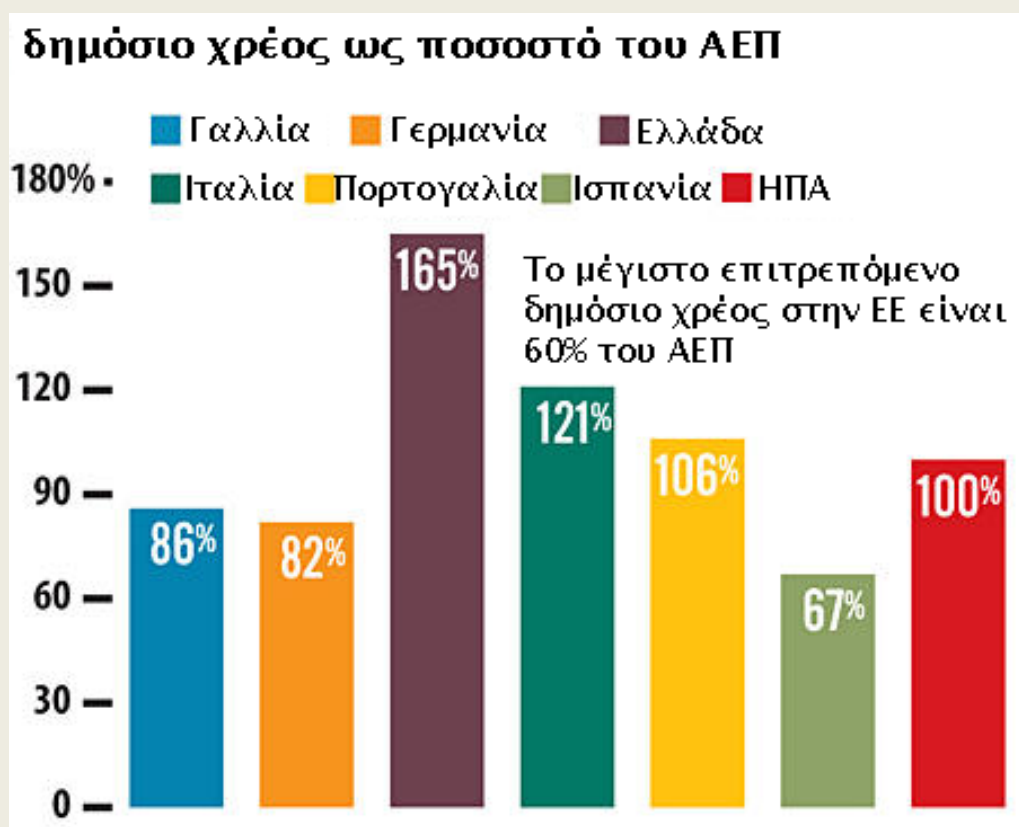
Μέχρι το 2011, η εικόνα είχε γίνει ζοφερή: Τα επιτόκια της Γαλλίας ήταν στο 3,7% και της Γερμανίας στο 3,3%. Την ίδια στιγμή, η Ελλάδα έφτασε να δανείζεται με ένα εξοντωτικό επιτόκιο 13,5%, η Πορτογαλία με 8,7%, ενώ το επιτόκιο της Ιρλανδίας είχε φτάσει στο 9,6%. Ταυτόχρονα το επιτόκιο δανεισμού της Γερμανίας ήταν μόλις 1,8%. Στο αντίθετο άκρο, το επιτόκιο δανεισμού της Ελλάδας είχε εκτοξευθεί στο 17,8%. Η Ιταλία και η Ισπανία εκινούντο σε επίπεδα κοντά στο 5,5% .(**Ιστοσελίδα :www.marketbet.gr**)

Η κρίση λοιπόν του 2008, ξεκίνησε από τα στεγαστικά δάνεια των ΗΠΑ και κατέληξε μέσω ενός μη αξιόπιστου, όπως αποδείχτηκε, χρηματοπιστωτικού κύκλου, να επηρεάσει την τύχη πολλών άλλων κρατών παγκοσμίως. Ενδεικτικά αναφέρουμε τους

παρακάτω μεταβλητές;

Δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ.

Το μέγιστο επιτρεπόμενο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 60% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Καμία από τις χώρες που απεικονίζονται στο διάγραμμα δεν πληρεί αυτή τη προϋπόθεση.

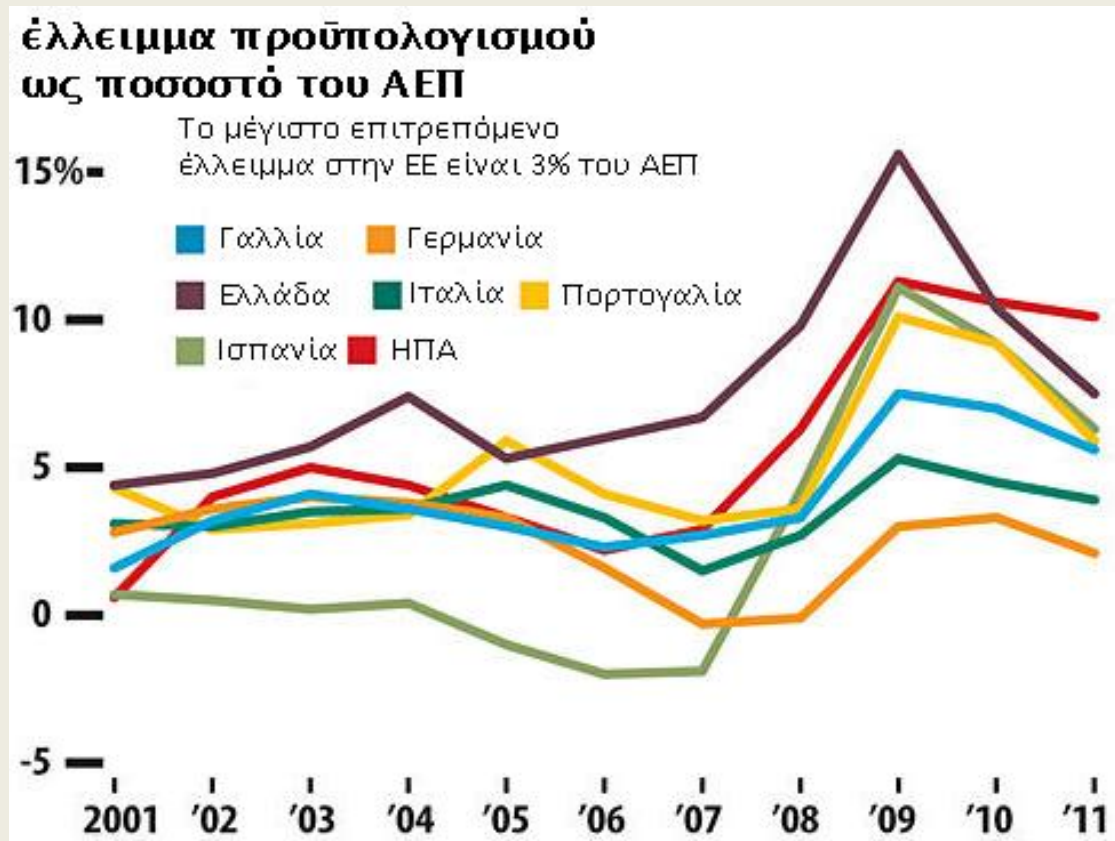

Πίνακας 1

Ελλειμματικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ

Ελλειμματικές δαπάνες προκύπτουν όταν μια χώρα δαπανά περισσότερα από όσα έσοδα παράγει. Το μέγιστο ποσοστό ελλειμματικών δαπανών που επιτρέπεται από την ΕΕ είναι 3% του ΑΕΠ. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα, κάποιες χώρες πλησίασαν μερικές φορές το μηδέν ή ακόμα και ξόδεψαν λιγότερα από όσα εισέπραξαν, αλλά

καμία από αυτές δεν είναι είχε ισοσκελισμένο προϋπολογισμό το 2011. Οι ελλειμματικές δαπάνες έχουν μειωθεί με την εφαρμογή αυστηρών προγραμμάτων λιτότητας.

Πίνακας 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΕ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΟΥ.

Έως τα τέλη του εικοστού αιώνα, η Γηραιά Ήπειρος χαρακτηρίζεται από σημαντικές απώλειες σε υλικό και ανθρώπινο δυναμικό. Αυτός ήταν ο λόγος που ώθησε κάποιους να προτείνουν συνεργασία αντί της επικράτησης δια της βίας. Η βάση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης είναι ως τώρα οικονομική: κοινή διαχείριση των τομέων άνθρακα και χάλυβα τελωνιακή ένωση, η κοινή αγορά και τέλος η Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Συνεπώς η ευρωπαϊκή ένωση ξεκίνησε με τη προοπτική της προόδου. Σε μια κοινή βάση διαχείρισης θα μπορούσε να επέλθει η ανάπτυξη και μεγάλη αποτελεσματικότητα των πιο σημαντικών βιομηχανικών πόρων – του άνθρακα και του χάλυβα. Για να γίνει αυτό θα έπρεπε να δημιουργηθεί ένας υπερεθνικός οργανισμός με συγκεκριμένη δομή και διαχείριση. Με την πρώτη συνθήκη του Παρισιού το 1951 ιδρύθηκε η ευρωπαϊκή κοινότητα άνθρακα και χάλυβα με συνυπογράφοντες την Γερμανία και τη Γαλλία. Εκτός όμως από την Γερμανία και τη Γαλλία συνυπέγραψαν η Ιταλία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και οι Κάτω Χώρες (**Γιάννης Βαρουφάκης, Εγκληματικό λάθος(διαθέσιμο: <http://www.protagon.gr>)**)

Η επιτυχία της πρώτης συμφωνίας οδήγησε στην υπογραφή της συνθήκης της Ρώμης το 1957 που δημιούργησε την ευρωπαϊκή οικονομική κοινότητα όπου οι στόχοι που πλέον ετέθησαν ήταν πολύ φιλόδοξοι. Οι χώρες που την υπόγραψαν ήταν οι ίδιες με αυτές που συμμετείχαν στην ΕΚΑΧ (η πρώτη συνθήκη που αφορούσε τη συμφωνία του άνθρακα και του χάλυβα). Θέλησαν με αυτή να δημιουργήσουν μια ελεύθερη αγορά όπου κεφάλαια, άνθρωποι, αγαθά κατά συνέπεια και ιδέες θα μπορούσαν να κυκλοφορούν ελεύθερα. Από την στιγμή εκείνη μέχρι σήμερα έχουν περάσει πολλά χρόνια. Η ΕΟΚ πλέον ονομάζεται Ευρωπαϊκή Ένωση, τα πεδία συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών είναι πολύ πιο ευρεία και τα μέλη της από 6 αρχικά είναι πλέον 28

(με την προσχώρηση της Κροατίας 1 Ιουλίου 2013).

2.2. ΤΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ.

Σκοπός της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η κοινή πορεία προς την ανάπτυξη. Κοινή πολιτική ανάπτυξης, μείωσης της ανεργίας, μείωσης της εγκληματικότητας, αύξηση του επιπέδου ζωής και αύξηση του προσδόκιμου ζωής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στις ευρωπαϊκές κοινότητες σύμφωνα με το Άρθρο Α παρ 3 και αποτελεί το πλαίσιο κάτω από το οποίο συνυπάρχουν η ευρωπαϊκή κοινότητα, η ΕΚΑΧ, η ΕΚΑΕ, (α΄ πυλώνας της ευρωπαϊκής ένωσης) και μέσα στο οποίο συναρθρώνονται η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Ασφάλεια (ΚΕΠΠΑ) που αποτελεί τον β΄ πυλώνα, καθώς και η συνεργασία στους τομείς δικαιοσύνης και των εξωτερικών υποθέσεων (γ΄ πυλώνας). Η Συνθήκη της Ε.Ε είναι διαρθρωμένη σε επτά τίτλους και 19 άρθρα τα οποία δηλώνονται με κεφαλαία γράμματα από το Α μέχρι το Σ, συνοδεύεται δε από 17 πρωτόκολλα και 33 δηλώσεις εκ των οποίων η πλέον εκτεταμένη αναφέρεται στην Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση. Οι στόχοι της Ένωσης όπως ορίζονται στο άρθρο Β είναι:

- Η προώθηση ισόρροπης και σταθερής οικονομικής και κοινωνικής προόδου μέσω της εγκαθίδρυσης της ενιαίας αγοράς, της ενίσχυσης της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, της εγκαθίδρυσης της ΟΝΕ
- Η επιβεβαίωση της ταυτότητας στη διεθνή σκηνή με την εφαρμογή της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής για την ασφάλεια συμπεριλαμβανομένης της εν καιρώ διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, η οποία μπορεί σε δεδομένη στιγμή να οδηγήσει σε κοινή άμυνα (ΚΕΠΠΑ)
- Η προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων των υπηκόων με τη θέσπιση της ιθαγένειας της Ένωσης
- Η προώθηση της συνεργασίας στον τομέα της δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων (ΣΔΕ)

- Η διατήρηση και ανάπτυξη του κοινοτικού κεκτημένου

http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_elt

2.3. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΕ.

Ο στόχος της οικονομικής ένωσης εξ αρχής απέβλεπε στην ανάπτυξη της παραγωγικότητας και κατά συνέπεια στην οικονομική ανάπτυξη των μελών της. Σήμερα, ο σκοπός παραμένει ο ίδιος: η ανάπτυξη των κρατών-μελών με συγκεκριμένες πολιτικές που θα προωθήσουν την απασχόληση σε όλες τις χώρες και θα μειώσουν όσο το δυνατόν τις ανισότητες μεταξύ τους.

Η προώθηση της ανάπτυξης και της απασχόλησης είναι ζωτικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για να επιτευχθεί αυτό στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι χώρες-μέλη να καθίστανται ελκυστικότερες για επενδύσεις μέσω της βελτίωσης της προσβασιμότητας τους, της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών (π.χ. υψηλής ταχύτητας πρόσβαση στο Διαδίκτυο) και της διατήρησης του περιβαλλοντικού τους δυναμικού. Να προωθείται η καινοτομία, η επιχειρηματικότητα και η γνώση μέσω της ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, και τέλος δημιουργώντας περισσότερες και καλύτερες θέσεις απασχόλησης μέσω της προσέλκυσης περισσότερων ατόμων στην απασχόληση, της βελτίωσης της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και της αύξησης των επενδύσεων σε ανθρώπινους πόρους.

Επίσης, το κοινό νόμισμα δίνει άλλες δυνατότητες στις χώρες-μέλη, καθιστώντας το ευρώ ως ένα ισχυρό νόμισμα αντάξιο του δολαρίου. Το ευρώ προβλέπεται να καθιερωθεί σε όλες τις χώρες της ΕΕ, αλλά μόνον όταν οι οικονομίες τους θα είναι έτοιμες. Συνεπώς, οι χώρες που έγιναν μέλη της ΕΕ το 2004 και το 2007 θα προσχωρούν σταδιακά στην ευρωζώνη, ενώ η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο δεν χρησιμοποιούν αυτή τη στιγμή το ευρώ λόγω ειδικών πολιτικών συμφωνιών. Για να προσχωρήσει μια χώρα στην ευρωζώνη, θα πρέπει το παλιό της νόμισμα να έχει

σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία επί δύο χρόνια. Επίσης θα πρέπει να πληρεί τις προϋποθέσεις που αφορούν τα επιτόκια, τα δημοσιονομικά ελλείμματα, τα ποσοστά πληθωρισμού και το ύψος του δημόσιου χρέους.

Αποστολή της ΕΚΤ δεν είναι μόνο να κρατά τις τιμές σταθερές, αλλά και να μεριμνά ώστε οι διασυνοριακές μεταφορές ποσών σε ευρώ να είναι όσο το δυνατόν φθηνότερες τόσο για τις τράπεζες όσο και για τους πελάτες τους. Αυτό ακριβώς προσφέρει το σύστημα πληρωμών σε πραγματικό χρόνο, γνωστό ως "TARGET2", το οποίο χρησιμοποιούν ήδη η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες για πληρωμές πολύ μεγάλων χρηματικών ποσών. Μελλοντικά δε, το σύστημα αυτό θα παρέχει τα ίδια πλεονεκτήματα και για τις συναλλαγές κινητών αξιών.

Η ΕΚΤ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταβάλλουν από κοινού προσπάθειες για τη δημιουργία ενός Ενιαίου Χώρου Πληρωμών σε Ευρώ (SEPA), προκειμένου να επεκτείνουν τα πλεονεκτήματα της αποτελεσματικότερης και φθηνότερης διεκπεραίωσης των πληρωμών. Τελικός στόχος είναι όλες οι πληρωμές σε ευρώ, με όποιο τρόπο και αν γίνονται – με τραπεζικό έμβασμα, με απευθείας χρέωση ή με κάρτα – να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Δεν θα έχει σημασία αν η πληρωμή είναι εγχώρια ή διασυνοριακή. Αυτή τη στιγμή η ΕΕ επεκτείνει τα πλεονεκτήματα και στις πληρωμές που γίνονται με απευθείας χρέωση. **Ευρωπαϊκή Ένωση (διαθέσιμο: http://europa.eu/pol/reg/index_el.htm)**

Με περισσότερα από 460 εκατομμύρια καταναλωτές, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί την ευρύτερη, χωρίς σύνορα, ενιαία αγορά στον κόσμο. Η αρχή ότι τα πρόσωπα, τα εμπορεύματα, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια πρέπει να κυκλοφορούν ελεύθερα στο εσωτερικό της ΕΕ διατυπώθηκε στην Ιδρυτική της Συνθήκη το 1957. Μόλις στη δεκαετία του '80 όμως συμφώνησαν οι ηγέτες της ΕΕ σε μια κοινή στρατηγική για την υλοποίησή της. Το 1985, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τα σχέδιά της για την

ίδρυση μιας Ευρώπης χωρίς σύνορα αίροντας τα τεχνικά, κανονιστικά, νομικά και γραφειοκρατικά εμπόδια στο εμπόριο μεταξύ των χωρών της ΕΕ, αρχής γενομένης από την 31η Δεκεμβρίου 1992. Ωστόσο, η ενιαία αγορά δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί καθώς ορισμένοι τομείς ανοίγουν στον ανταγωνισμό με πολύ αργότερο ρυθμό από ότι άλλοι. Η ενιαία αγορά ενισχύεται μέσω διαφόρων πολιτικών στήριξης: κανόνων ανταγωνισμού προκειμένου να διατηρηθούν ίσοι όροι ανταγωνισμού εμποδίζοντας ορισμένες εταιρείες να καθορίζουν τιμές και να τεμαχίζουν τις αγορές μεταξύ τους, καταναλωτικών πολιτικών προκειμένου να προστατεύσουν τα δικαιώματα των αγοραστών, κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης προκειμένου να εμποδίσουν εταιρείες σε ορισμένα κράτη μέλη να κερδίσουν αθέμιτο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα απέναντι σε άλλες, εκμεταλλευόμενες τους εργαζομένους τους.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση ήταν ανάμεσα στους στόχους της συνεργασίας από τις αρχές της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, η ενιαία αγορά όμως έδωσε την ώθηση που χρειαζόταν για να ξεκινήσει. Πολλοί ηγέτες της ΕΕ πίστεψαν ότι το κοινό νόμισμα αποτελούσε εύλογο το επόμενο βήμα για μια ενιαία αγορά χωρίς σύνορα, και εργάστηκαν για την εγκαθίδρυση του ευρώ εντός μιας δεκαετίας. Το 1992, καθόρισαν κριτήρια προκειμένου να αποφασίσουν σε ποιες χώρες θα επιτρεπόταν να υιοθετήσουν το κοινό νόμισμα και συμφώνησαν πάνω στο χρονοδιάγραμμα για την εισαγωγή του. Την 1η Ιανουαρίου 1999, ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία όρισε τις τιμές στις οποίες τα εθνικά νομίσματα θα άλλαζαν σε ευρώ. Τα καταστήματα άρχισαν να αναγράφουν τις τιμές και στα δύο νομίσματα και άρχισαν οι ηλεκτρονικές συναλλαγές σε ευρώ. Την 1η Ιανουαρίου 2002, εισήχθησαν χαρτονομίσματα και κέρματα ευρώ συγχρόνως με τα εθνικά νομίσματα των χωρών της ζώνης του ευρώ, ορίζοντας προθεσμία την 28η Φεβρουαρίου για την απόσυρση των εθνικών χαρτονομισμάτων. Δώδεκα χώρες υιοθέτησαν το ευρώ κατά το πρώτο «κύμα»:

Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Φινλανδία.. Η Σλοβενία υιοθέτησε το νόμισμα τον Ιανουάριο του 2007. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η οποία αποτελείται από τους διοικητές των εθνικών τραπεζών των χωρών της ζώνης του ευρώ, είναι υπεύθυνη για τη νομισματική πολιτική (δηλαδή τον καθορισμό των επιτοκίων) στη ζώνη του ευρώ και για τη διαχείριση του ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζει ότι οι χώρες συμμορφώνονται με τους κανόνες που καθορίζει το «Σύμφωνο Σταθερότητας», η συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ που αποσκοπεί να εξασφαλίζει τον έλεγχο του πληθωρισμού και το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις δεν θα επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό με υψηλό έλλειμμα, πράγμα που εξασθενεί την ζώνη του ευρώ στο σύνολό της.

Το Μάρτιο του 2000, οι ηγέτες της ΕΕ συναντήθηκαν στη Λισσαβόνα και έθεσαν στόχο να γίνει «η ευρωπαϊκή οικονομία η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή» μέχρι το 2010. Αν και υπήρξε κάποια πρόοδος μέσω αυτής της διαδικασίας – γνωστής ως το Πρόγραμμα δράσης της Λισσαβόνας (Στρατηγική της Λισσαβόνας), από το όνομα της πόλης όπου εγκαινιάστηκε – τα ποσοστά οικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη παραμένουν στάσιμα, η ανεργία αυξήθηκε σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες και είναι ευρέως γνωστό ότι ο ρυθμός μεταρρύθμισης είναι πολύ αργός. Το 2005, στο ενδιάμεσο στάδιο της διαδικασίας, οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν να επαναπροσδιορίσουν τις προσπάθειές τους σε δύο κύριους στόχους: την επίτευξη ισχυρότερης διαρκούς οικονομικής ανάπτυξης και τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

2.4.ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ –ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Η ώθηση για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας στην Ένωση συνοδεύτηκε από ένα ευρύ φάσμα μέτρων που σχεδιάστηκαν προκειμένου να προστατεύουν τα δικαιώματα των εργαζομένων και να προσφέρουν ίσες ευκαιρίες για όλους. Η νομοθεσία που αφορά τα πάντα, από την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία μέχρι το δικαίωμα της μητέρας στην άδεια μητρότητας, στοχεύει στην εξασφάλιση των βασικών ελαχίστων ορίων και στην εγκαθίδρυση ίσων όρων ανταγωνισμού σύμφωνα με τους οποίους οι εταιρείες ενός κράτους μέλους της ΕΕ δεν μπορούν να συναγωνιστούν τους ανταγωνιστές τους από άλλες χώρες, αρνούμενες στους εργαζομένους τους αυτά τα βασικά δικαιώματα. Η νομοθεσία που στόχευε στην καταπολέμηση των διακρίσεων με βάση το φύλο, τη φυλετική καταγωγή ή τη θρησκεία θεσπίστηκε επίσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όσο αφορά την κατανάλωση, η Ενιαία αγορά της ΕΕ σημαίνει ότι τα 460 εκατομμύρια καταναλωτές της έχουν τη δυνατότητα να επιτυγχάνουν τις καλύτερες συναλλαγές όσον αφορά τα αγαθά και τις υπηρεσίες από ολόκληρη την Ευρώπη. Η καταναλωτική πολιτική της ΕΕ έχει σαν στόχο να εξασφαλίσει ότι θα προστατεύονται τα δικαιώματα των καταναλωτών και ότι τα προϊόντα που πωλούνται στην ενιαία αγορά πληρούν τις αυστηρές προδιαγραφές ασφάλειας. Για το σκοπό αυτό, εγκρίθηκε νομοθεσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο προκειμένου να παρέχει στους καταναλωτές ένα βασικό σύνολο δικαιωμάτων οπουδήποτε και αν ζουν στην Ένωση και οπουδήποτε και αν πραγματοποιούν τις αγορές τους.

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ινστιτούτο Στατιστικής Τεκμηρίωσης, Ανάλυσης και Έρευνας, (διαθέσιμο στο: <http://www.aueb.gr/statistical-institute/european-citizens/economy.pdf>)

Οι θετικές λοιπόν οικονομικές συνέπειες για τους μετέχοντες στην ΕΕ εγγυώνται με

τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο την μεταξύ τους ειρήνη και την στενή αλληλεξάρτηση τους, ενώ ενθαρρύνουν την ανάπτυξη κοινών πολιτικών σε άλλους τομείς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΜΠΟΡΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ ΤΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν ήταν μόνο ο πρώτος εξαγωγέας και επενδυτής του κόσμου, αλλά και ο κύριος εμπορικός εταίρος για περισσότερες από 100 χώρες ανά τον κόσμο. Η ΕΕ αποτελεί πολύ ανοικτή αγορά με υψηλό επίπεδο ένταξης στην παγκόσμια οικονομία. Περισσότερο από 10% του εργατικού δυναμικού της ΕΕ εξαρτάται από το εξωτερικό εμπόριο. Ως αποτέλεσμα του μεγέθους και του ανοικτού χαρακτήρα της εσωτερικής της αγοράς, η ΕΕ διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στον σχηματισμό του παγκόσμιου συστήματος εμπορικών συναλλαγών και συνέβαλε σε σημαντικό βαθμό στη δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Το εξωτερικό εμπόριο επίσης συνέβαλε σημαντικά στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου στην ΕΕ και αλλού. Η ανοικτή οικονομία οδήγησε σε πλεονεκτήματα για την Ένωση. Η ΕΕ συνιστά σαφώς την ευρύτερη και πλέον ολοκληρωμένη ζώνη ελευθέρων συναλλαγών στον κόσμο, και το εμπόριο δημιούργησε απασχόληση· σήμερα, 36 εκατ. θέσεις απασχόλησης εξαρτώνται άμεσα ή έμμεσα από το εμπόριο. Η βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης κατέστησε την Ευρώπη ελκυστικότερο τόπο για ξένους επενδυτές και επιχειρήσεις. Εντούτοις, το παγκόσμιο εμπόριο υφίσταται αλλαγές. Νέοι οικονομικοί παράγοντες και τεχνολογικά επιτεύγματα τροποποίησαν σε σημαντικό βαθμό τη δομή και τα πρότυπα του διεθνούς εμπορίου. Ειδικότερα, η ευρεία χρήση των τεχνολογιών πληροφορίας επέτρεψε το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών που δεν ήταν δυνατόν νωρίτερα να αποτελέσουν το αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών. Οι διεθνείς συναλλαγές σημείωσαν τεράστια αύξηση κατά την τελευταία εικοσαετία, φτάνοντας σε άνευ προηγουμένου επίπεδα. Η σημερινή διεθνής οικονομία είναι εξαιρετικά

ολοκληρωμένη και οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού έχουν αντικαταστήσει σε μεγάλο βαθμό το παραδοσιακό εμπόριο έτοιμων προϊόντων.

Η παγκοσμιοποίηση και οι συνεχιζόμενες συνέπειες της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης (2008) επηρέασαν αρνητικά τις οικονομικές επιδόσεις της Ένωσης. Εντούτοις, από ορισμένες απόψεις η οικονομία της ΕΕ επέδειξε αξιοσημείωτη ανθεκτικότητα σε σύγκριση με άλλες βιομηχανικές χώρες, και το μερίδιό της στο παγκόσμιο ΑΕΠ μειώθηκε με μικρότερη ταχύτητα απ' ό τι αυτό της Ιαπωνίας ή των ΗΠΑ. Η ΕΕ κατόρθωσε επίσης να διατηρήσει μια αρκετά ισχυρή θέση στο εμπόριο προϊόντων, ενισχύοντας ταυτόχρονα τον ηγετικό της ρόλο στο εμπόριο υπηρεσιών. Ως πρώτος εξαγωγέας αγαθών και υπηρεσιών και μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων ανά τον κόσμο, η ΕΕ κατέχει κορυφαία θέση στην παγκόσμια αγορά. Εντούτοις, σημαντικές αλλαγές στην κατανομή του παγκοσμίου εμπορίου λαμβάνουν χώρα, και η φύση της συμβολής της Ένωσης στο παγκόσμιο εμπόριο τροποποιείται — όπως και η βεβαιότητα της δεσπόζουσας θέσης της. Από την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και μετά, η ΕΕ έχει απομακρυνθεί σταδιακά από την παραγωγή προϊόντων εντάσεως εργασίας, χαμηλής αξίας, και ειδικεύεται τώρα σε αγαθά μεγαλύτερης αξίας, με εμπορικό σήμα. Διαρκείς εμπορικοί φραγμοί, όμως, δυσχεραίνουν τις προσπάθειες των ευρωπαϊών εξαγωγέων. Προκειμένου να υπερκεραστούν οι φραγμοί αυτοί και να διασφαλιστούν ίσοι όροι ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις της, η Ένωση διαπραγματεύεται ορισμένες συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών. (Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή ΓΔ Εμπορίου)

3.2.Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Το διεθνές εμπόριο αποτέλεσε έναν από τους πρώτους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη της ΕΕ συμφώνησαν να μοιραστούν την κυριαρχία τους. Επιφόρτισαν την Επιτροπή με την ευθύνη του χειρισμού των εμπορικών θεμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της διαπραγμάτευσης των διεθνών εμπορικών συμφωνιών, εξ ονόματός τους. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ, ενεργώντας ως ενιαία ενότητα, διαπραγματεύεται τόσο διμερείς όσο και πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες εξ ονόματος όλων των κρατών μελών της. Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα του συστήματος επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, η ΕΕ έχει αναπτύξει αξιοσημείωτη ικανότητα να υπερασπίζεται τα συμφέροντά της σε διεθνείς εμπορικές διαφορές. Η ΕΕ έχει αξιοποιήσει επίσης τα διεθνή εμπορικά εργαλεία για την προώθηση των αξιών και πολιτικών της και την προαγωγή των κανονιστικών πρακτικών της. Παραδοσιακά η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ευνοήσει ένα ανοικτό και δίκαιο διεθνές σύστημα εμπορικών συναλλαγών. Η Ένωση έχει καταβάλει έντονες προσπάθειες για να διασφαλίσει «την ενσωμάτωση όλων των χωρών στην παγκόσμια οικονομία, μεταξύ άλλων και μέσω της προοδευτικής κατάργησης των περιορισμών του διεθνούς εμπορίου» .τον υπόλοιπο κόσμο.Ειδικότερα στο Γύρω της Ντόχα Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακίνησε την ΕΕ να αναζητήσει εναλλακτικούς τρόπους για να διασφαλίσει την πρόσβαση στις αγορές τρίτων χωρών. Έτσι οι νέες διμερείς συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών(ΣΕΣ) που πραγματοποιήθηκαν το 2006 εξασφάλισαν περισσότερες δασμολογικές ελαφρύνσεις και ελευθέρωση του εμπορίου προϊόντων. Στα πλαίσια αυτών των προσπαθειών και μετά από χρόνια εντατικών διαπραγματεύσεων, η ΣΕΣ με την Νότια Κορέα επικυρώθηκε το 2011. Ολοκληρώθηκαν επίσης και οι διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία, την Κολομβία, το Περού, τη Σιγκαπούρη και τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής. Σε εξέλιξη βρίσκονται και διαπραγματεύσεις με μεμονωμένα μέλη του

Συνδέσμου Κρατών της Νοτιοανατολικής Ασίας (ASEAN) — και πιο συγκεκριμένα με την Ταϊλάνδη, το Βιετνάμ και τη Μαλαισία. Η ΕΕ έχει επίσης ανοίξει διαπραγματεύσεις για τη ΣΕΣ με τις ΗΠΑ, την Ινδία, την Ιαπωνία και τον Καναδά. Συνολικά, ο αριθμός των εν ισχύ εμπορικών συμφωνιών της ΕΕ ανέρχεται σε 29.

Τα οφέλη των συμφωνιών αυτών είναι σημαντικά. Οι μέσοι δασμοί που επιβάλλονται στις εξαγωγές της ΕΕ πρόκειται να περικοπούν κατά περίπου 50%. Προβλέπεται ότι οι συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών θα συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ κατά επιπλέον 2,2% του ΑΕΠ της Ένωσης. Εντούτοις, για την ολοκλήρωση των συμφωνιών αυτών ενδέχεται να χρειαστούν μερικά χρόνια. Από διάφορα αποδεικτικά στοιχεία προκύπτει ότι οι επιδόσεις της ΕΕ είναι ιδιαίτερα θετικές στα υψηλότερα τμήματα της αγοράς, όπου το μερίδιό της στη διεθνή αγορά ανέρχεται περίπου σε 30% (σε σύγκριση με το 20% για όλα τα μη ενεργειακά προϊόντα). Ενώ οι μεταβατικές οικονομίες αυξάνουν ταχέως την ποιότητα των προϊόντων που παράγουν, οι εξαγωγές τους εξακολουθούν να αφορούν κυρίως προϊόντα χαμηλότερης και μεσαίας κατηγορίας. Ενίοτε στατιστικές σχετικά με το εμπόριο μπορούν να είναι κάπως παραπλανητικές. Ενώ η ΕΕ ως σύνολο ήταν καλύτερα εξοπλισμένη για να αντισταθεί στις διαρθρωτικές αλλαγές που το παγκόσμιο σύστημα συναλλαγών υπέστη, κατά την τελευταία δεκαετία, ωστόσο η ΕΕ φαίνεται να εμποδίζεται από έλλειψη επενδύσεων σε έρευνα και καινοτομία. Οι επιχειρήσεις της ΕΕ χάνουν σταδιακά έδαφος καθότι αυξάνεται η παρουσία νέων παραγόντων από δυναμικές αναδυόμενες χώρες στις παγκόσμιες αγορές. Επιπλέον, οι ευρωπαϊκές εξαγωγές είναι ισχυρές στις βιομηχανικές χώρες (όπως οι ΗΠΑ και η Ελβετία), αλλά λιγότερο ανταγωνιστικές στις ταχέως αναπτυσσόμενες αγορές, ειδικότερα δε στην Ασία. Ο κίνδυνος είναι υπαρκτός καθώς οι χαμηλές επιδόσεις της ΕΕ σε ορισμένες από τις

πλέον δυναμικές αγορές, μακροπρόθεσμα, θα υπονομεύσουν σοβαρά τη θέση της Ένωσης στο διεθνές εμπόριο. (Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή ΓΔ Εμπορίου)

3.3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ (27 ΧΩΡΕΣ)

Το συνολικό εμπόριο της ΕΕ-27 με τον υπόλοιπο κόσμο (άθροισμα εισαγωγών και εξαγωγών [με χώρες εκτός ΕΕ](#)) ανήλθε σε 3 267 467 εκατομμύρια ευρώ το 2011 ενώ η εμπορική δραστηριότητα για την ΕΕ -27 κατέγραψε επίπεδα ρεκόρ τόσο για τις εξαγωγές όσο και τις εισαγωγές. Σε σύγκριση με το 2010 το συνολικό εμπόριο προϊόντων στην ΕΕ -27 αυξήθηκε κατά 379 939 εκατομμύρια το 2011. Μετά την απότομη πτώση στις εξαγωγές και εισαγωγές προϊόντων που σημειώθηκε το 2009, το 2011 σημειώθηκε αύξηση των εξαγωγών της ΕΕ στο επίπεδο ρεκόρ των 1 553 923 εκατομμυρίων, αύξηση της τάξης του 14,5 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος• αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις αυξήσεις των εξαγωγών μηχανημάτων και εξοπλισμού μεταφορών και άλλων μεταποιημένων προϊόντων. Οι εισαγωγές εμπορευμάτων αυξήθηκαν κατά 11,9 % και ανήλθαν σε 1 713 544 εκατομμύρια ευρώ, ενώ η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων, λιπαντικών και πρώτων υλών. Η Γερμανία παρέμεινε μακράν ο μεγαλύτερος παίκτης για το εξωτερικό εμπόριο της το 2011, συμβάλλοντας με το 27,7 % των εμπορευματικών εξαγωγών της ΕΕ-27 σε τρίτες χώρες, ενώ οι εισαγωγές της ανήλθαν σχεδόν στο ένα πέμπτο (19,2 %) των εισαγωγών της ΕΕ-27 – βλέπε πίνακα 2

	Exports		Imports		Trade balance (EUR 1 000 million)
	(EUR 1 000 million)	Share of EU-27 exports (%)	(EUR 1 000 million)	Share of EU-27 imports (%)	
EU-27	1 553.9	100.0	1 713.5	100.0	-159.6
Belgium	95.7	6.2	105.0	6.1	-9.3
Bulgaria	7.6	0.5	9.5	0.6	-1.9
Czech Republic	19.8	1.3	27.8	1.6	-8.0
Denmark	27.9	1.8	20.3	1.2	7.6
Germany	430.5	27.7	328.3	19.2	102.2
Estonia	4.1	0.3	2.7	0.2	1.3
Ireland	38.2	2.5	14.5	0.8	23.6
Greece	11.4	0.7	21.0	1.2	-9.6
Spain	73.7	4.7	114.8	6.7	-41.1
France	166.8	10.7	166.3	9.7	0.5
Italy	165.4	10.6	187.0	10.9	-21.6
Cyprus	0.4	0.0	1.9	0.1	-1.4
Latvia	3.2	0.2	2.6	0.2	0.6
Lithuania	7.8	0.5	10.0	0.6	-2.2
Luxembourg	3.0	0.2	3.8	0.2	-0.9
Hungary	19.4	1.2	22.5	1.3	-3.1
Malta	1.9	0.1	1.2	0.1	0.7
Netherlands	106.6	6.9	230.3	13.4	-123.7
Austria	37.7	2.4	31.9	1.9	5.8
Poland	29.9	1.9	45.6	2.7	-15.7
Portugal	11.0	0.7	15.6	0.9	-4.6
Romania	13.0	0.8	15.0	0.9	-2.0
Slovenia	7.3	0.5	8.3	0.5	-1.0
Slovakia	8.7	0.6	15.4	0.9	-6.6
Finland	25.1	1.6	23.3	1.4	1.9
Sweden	59.1	3.8	40.3	2.3	18.8
United Kingdom	178.9	11.5	248.7	14.5	-69.9

Source: Eurostat (online data code: tet00038)

Πίνακας 2.

Οι επόμενες τρεις μεγαλύτερες εξαγωγικές χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο (11,5 %), η Γαλλία (10,7 %) και η Ιταλία (10,6 %) παρέμειναν στα ίδια ποσοστά με αυτά του 2010 και ήταν τα μόνα κράτη μέλη, πλην της Γερμανίας, με διψήφιο ποσοστό εξαγωγών στο σύνολο των εξαγωγών της ΕΕ-27. Το Ηνωμένο Βασίλειο (14,5 %), οι Κάτω Χώρες (13,4 %) και η Ιταλία (10,9 %) ήταν, μετά τη Γερμανία, οι μεγαλύτεροι εισαγωγείς εμπορευμάτων από τρίτες χώρες• το σχετικά μεγάλο ποσοστό των Κάτω Χωρών γι' αυτού του είδους το εμπόριο μπορεί να εξηγηθεί, τουλάχιστον εν μέρει, από τον σημαντικό όγκο των εμπορευμάτων που εισέρχονται στην ΕΕ μέσω Ρότερνταμ – το

σπουδαιότερο θαλάσσιο λιμάνι της ΕΕ. Το μεγαλύτερο εμπορικό πλεόνασμα του εξωτερικού εμπορίου της ΕΕ-27, που αποτιμάται σε 102 217 εκατομμύρια ευρώ, κατέγραψε η Γερμανία και ακολουθεί η Ιρλανδία (23 649 εκατομμύρια ευρώ) και η Σουηδία (18 839 εκατομμύρια ευρώ).

3.4.ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΤΗΣ ΕΕ

Οι εμπορευματικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ (εσωτερικό εμπόριο της ΕΕ) μετρούμενες σε αποστολές εκτιμάται ότι ανήλθαν σε 2 804 131 εκατομμύρια ευρώ το 2011 – βλέπε πίνακα 3.

	Dispatches		Arrivals		Balance	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
EU-27	2 540.7	2 804.1	2 488.9	2 728.1	71.8	78.0
Belgium	225.2	248.8	205.5	226.5	19.6	20.3
Bulgaria	9.5	12.6	11.3	13.8	-1.8	-1.2
Czech Republic	84.3	96.7	71.6	81.1	12.7	15.7
Denmark	48.4	53.5	45.1	50.0	3.2	3.6
Germany	570.9	627.2	502.9	572.6	68.0	54.6
Estonia	6.0	8.0	7.4	9.9	-1.4	-1.9
Ireland	51.0	53.0	30.6	33.3	20.4	19.7
Greece	10.2	11.3	24.6	22.7	-14.4	-11.4
Spain	131.8	146.4	145.6	153.8	-13.8	-7.3
France	240.4	261.4	314.0	346.5	-73.6	-85.1
Italy	193.5	210.5	201.4	213.5	-7.9	-3.0
Cyprus	0.7	0.9	4.5	4.3	-3.8	-3.4
Latvia	4.8	6.2	6.7	9.1	-1.9	-2.8
Lithuania	9.5	12.4	10.0	12.6	-0.4	-0.3
Luxembourg	12.5	12.7	15.2	16.8	-2.7	-4.1
Hungary	55.6	61.2	45.0	51.2	10.6	10.1
Malta	1.1	1.3	2.7	3.3	-1.6	-2.0
Netherlands	334.4	368.2	181.4	199.8	153.0	168.5
Austria	82.0	90.2	92.9	105.4	-10.9	-15.2
Poland	95.3	104.7	95.1	103.6	0.3	1.2
Portugal	27.6	31.4	43.2	42.1	-15.6	-10.7
Romania	28.9	32.0	34.0	39.8	-7.0	-7.8
Slovenia	15.7	17.7	15.4	17.2	0.3	0.5
Slovakia	41.1	48.2	35.3	40.2	5.8	8.1
Finland	28.5	31.5	33.3	37.2	-4.8	-5.6
Sweden	68.3	75.4	75.3	86.2	-7.0	-10.8
United Kingdom	165.5	182.5	218.8	235.8	-53.3	-53.3

Source: Eurostat (online data code: tet00039)

Πίνακας 3.

Πρόκειται για ποσοστό διπλάσιο των εξαγωγών από την ΕΕ-27 σε τρίτες χώρες (εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ). Η σημασία της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ υπογραμμίστηκε από το γεγονός ότι, για καθένα από τα κράτη μέλη, οι εμπορευματικές συναλλαγές με άλλα κράτη μέλη της ΕΕ ήταν μεγαλύτερες σε όγκο από τις εμπορευματικές συναλλαγές με χώρες εκτός ΕΕ, με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο. Το ποσοστό των συνολικών εμπορευματικών συναλλαγών που αντιστοιχεί σε ροές εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου της ΕΕ διέφερε σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο και αυτό αντανακλά σε κάποιο βαθμό τους ιστορικούς δασμούς και τη γεωγραφική τοποθεσία. Τα μεγαλύτερα ποσοστά εσωτερικού εμπορίου της ΕΕ (περίπου 80 %) καταγράφηκαν στο Λουξεμβούργο, την Τσεχική Δημοκρατία και τη Σλοβακία, ενώ το ποσοστό αυτό πέφτει σχεδόν στο 51,2 % στην Ελλάδα και στο 49,4 % στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το εσωτερικό εμπόριο της ΕΕ-27 –μετρούμενο σε αποστολές– αυξήθηκε κατά 10,4 % στην ΕΕ-27 μεταξύ 2010 και 2011, η αύξηση αυτή είναι μικρότερη από την αύξηση των εξαγωγών σε χώρες εκτός της ΕΕ (που αυξήθηκαν κατά 14,5 %). Αν συνυπολογιστούν οι αφίξεις και οι αποστολές, η μεγαλύτερη αύξηση στο εσωτερικό εμπόριο της ΕΕ μεταξύ 2010 και 2011 καταγράφηκε στην Εσθονία (33,5 %), τη Λετονία (32,3 %), τη Λιθουανία (28,2 %) και τη Βουλγαρία (27,7 %), ενώ η Ελλάδα (-2,4 %) και η Κύπρος (-0,3 %) ήταν τα μόνα κράτη μέλη στα οποία σημειώθηκε μείωση του εμπορίου με χώρες της ΕΕ. **(Statistical article/el Eyrostat)**

3.5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

Μεταξύ 2010 και 2011, οι εμπορευματικές εξαγωγές της ΕΕ-27 προς τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της αυξήθηκαν. Το μεγαλύτερο ποσοστό της αύξησης σημειώθηκε για τις εξαγωγές προς Ελβετία και Ρωσία (έως 26,2 % και 25,9 %

αντιστοίχως), ενώ οι εξαγωγές προς τις Ηνωμένες Πολιτείες αυξήθηκαν με μικρότερο ρυθμό (έως και 7,6 %) – βλέπε Πίνακα 5.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EXPORTS											
Extra EU-27	884.7	891.9	869.2	953.0	1 057.6	1 161.9	1 242.9	1 317.5	1 099.2	1 356.7	1 553.9
United States	245.6	247.9	227.3	235.5	250.6	266.8	259.2	247.6	203.4	242.3	260.8
China (2)	30.7	35.1	41.5	46.4	51.7	63.7	71.8	78.2	82.3	113.3	136.2
Russia	31.6	34.4	37.2	46.0	56.6	72.3	89.1	104.6	65.6	66.1	166.4
Switzerland	76.6	72.6	71.4	75.2	86.2	88.4	93.0	100.5	66.7	110.4	136.3
Norway	27.2	28.2	27.7	30.8	33.7	38.4	43.6	43.7	37.5	41.9	46.6
Turkey	21.9	26.6	30.9	40.1	44.5	50.0	52.7	54.1	44.1	61.3	73.0
Japan	45.5	43.5	41.0	43.4	43.7	44.7	43.7	42.3	35.9	43.9	49.0
India	13.0	14.3	14.6	17.2	21.2	24.2	29.2	31.3	27.5	34.9	40.5
Brazil	18.6	15.7	12.4	14.2	16.0	17.7	21.3	26.3	21.6	31.4	35.7
South Korea	15.8	17.7	16.4	17.9	20.2	22.6	24.7	25.5	21.6	27.6	32.5
IMPORTS											
Extra EU-27	979.1	937.0	935.3	1 027.5	1 183.2	1 363.9	1 445.0	1 582.9	1 233.1	1 530.8	1 713.5
United States	203.3	182.6	158.1	159.4	158.9	170.4	177.1	182.4	154.5	173.0	190.5
China (2)	62.0	90.1	106.2	126.7	160.3	194.9	232.6	247.9	214.2	262.5	292.3
Russia	65.9	64.5	70.7	64.0	112.6	141.0	145.0	176.3	118.0	160.6	199.6
Switzerland	63.6	61.7	59.1	62.0	66.5	71.4	76.7	82.4	60.6	65.0	91.6
Norway	46.4	48.0	51.0	55.3	67.2	79.1	76.6	95.9	66.8	79.4	93.6
Turkey	22.1	24.6	27.3	32.7	36.0	41.7	47.1	46.0	36.2	42.4	47.9
Japan	81.1	73.7	72.4	74.7	74.1	78.2	78.9	76.2	58.2	67.3	69.1
India	13.5	13.7	14.1	16.4	19.1	22.6	26.6	29.5	25.4	33.3	39.4
Brazil	19.6	18.4	19.1	21.7	24.0	27.2	32.7	35.6	25.9	33.2	38.6
South Korea	23.3	24.6	26.0	30.7	34.4	40.8	41.3	39.5	32.4	39.4	36.1
TRADE BALANCE											
Extra EU-27	-94.4	-45.1	-66.0	-74.6	-125.6	-202.0	-202.1	-265.4	-133.9	-174.2	-159.6
United States	-42.3	65.3	69.2	76.1	91.7	96.4	82.2	65.2	48.8	69.3	70.3
China (2)	-51.3	-55.0	-64.7	-60.3	-108.6	-131.2	-160.6	-169.6	-131.6	-169.3	-156.0
Russia	-34.3	-30.1	-33.5	-37.9	-56.0	-66.7	-55.9	-73.5	-52.4	-74.5	-91.3
Switzerland	12.9	11.1	12.3	13.2	19.7	17.0	16.3	18.2	6.1	25.4	47.7
Norway	-19.2	-19.9	-23.4	-24.5	-33.4	-40.7	-33.1	-52.2	-31.3	-37.5	-47.0
Turkey	-6.2	2.0	3.6	7.4	8.5	8.3	5.6	8.2	7.9	19.0	25.1
Japan	-35.6	-30.2	-31.4	-31.3	-30.4	-33.5	-35.3	-33.9	-22.3	-23.3	-20.1
India	-6.5	0.6	0.5	6.8	2.2	1.7	2.6	1.8	2.0	1.6	1.1
Brazil	-1.0	-2.6	-6.7	-7.6	-8.0	-9.5	-11.5	-9.6	-4.4	-1.9	-3.0
South Korea	-7.4	-8.9	-9.6	-12.7	-14.2	-18.0	-16.6	-14.0	-10.8	-11.5	-3.6

(1) Partners are sorted according to the sum of imports and exports in 2011.
(2) Excluding Hong Kong.
Source: Eurostat (online data code: tet00040)

Πίνακας 5

Ωστόσο, οι Ηνωμένες Πολιτείες παρέμειναν ο σημαντικότερος προορισμός των εμπορευμάτων που εξήχθησαν από την ΕΕ-27 το 2011 αν και το μερίδιο των εξαγωγών της ΕΕ-27 με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες μειώθηκε από 27,8 % του συνόλου το 2001 σε 16,8 % έως το 2011.

Από πλευράς αξίας, οι πιο σημαντικές **εξαγωγές** της ΕΕ-27 προς τις Ηνωμένες Πολιτείες το 2011 ήταν, μεταξύ άλλων, μεγάλα μηχανήματα και εξοπλισμός μεταφορών. Η ίδια ομάδα προϊόντων ήταν επίσης η κυριότερη κατηγορία εξαγωγικών προϊόντων στην Κίνα που ήταν ο τρίτος μεγαλύτερος προορισμός για τις εξαγωγές εμπορευμάτων της ΕΕ-27 το 2011 (8,8 % του συνόλου της ΕΕ-27), μετά την Ελβετία (9,0 %).

Όσον αφορά τις **εισαγωγές**, υπήρξε αύξηση των εισαγωγών εμπορευμάτων στην ΕΕ-27 από όλους τους σημαντικότερους εμπορικούς εταίρους της μεταξύ 2010 και 2011, εκτός από τις εισαγωγές από τη Νότια Κορέα, που μειώθηκαν κατά 8,4 %. Η Κίνα παρέμεινε ο σημαντικότερος προμηθευτής των εισαγόμενων αγαθών στην ΕΕ-27 το 2011, παρά το ότι η αύξηση κατά 3,5 % στις εισαγωγές από την Κίνα μεταξύ 2010 και 2011 ήταν η μικρότερη την τελευταία δεκαετία, πέραν της συρρίκνωσης που σημειώθηκε το 2009 κατά τη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση 2008 . Οι εισαγωγές από τη Ρωσία αυξήθηκαν κατά 24,4 % και, κατά συνέπεια, η Ρωσία πήρε τη θέση των Ηνωμένων Πολιτειών ως ο δεύτερος μεγαλύτερος προμηθευτής εμπορευμάτων στην ΕΕ-27 το 2011. Οι εισαγωγές από τη Ρωσία χαρακτηρίστηκαν από αύξηση κατά 31,6 % στις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων και λιπαντικών, που αντιστοιχούν στα τέσσερα πέμπτα (78,9 %) του συνόλου των εισαγωγών της ΕΕ-27 από τη Ρωσία το 2011. *(Statistical article/el Eyrostat)*

3.6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Απότομες αυξήσεις των εξαγωγών σε χώρες εκτός της ΕΕ-27 αναφέρθηκαν για όλες τις σημαντικότερες κατηγορίες προϊόντων το 2011. Το μεγαλύτερο ποσοστό μεγέθυνσης για τις εξαγωγές της ΕΕ-27 το 2011 καταγράφηκε για τις εξαγωγές ορυκτών καυσίμων και λιπαντικών που έφτασε στο επίπεδο ρεκόρ των 100 000 εκατομμυρίων ευρώ περίπου. Οι εισαγωγές όλων των κυριότερων ομάδων προϊόντων αυξήθηκαν επίσης

μεταξύ 2010 και 2011, εκτός από μηχανήματα και εξοπλισμό μεταφορών, όπου η μεταβολή ήταν μικρή στο επίπεδο των εισαγωγών στην ΕΕ-27. Η κατηγορία αυτή έδωσε τη θέση της στα ορυκτά καύσιμα και λιπαντικά που έγιναν η κατηγορία προϊόντων με τη μεγαλύτερη αξία για τις εισαγωγές, ύστερα από σημαντική αύξηση (κατά 27,5 % το 2011) στις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων και λιπαντικών στην ΕΕ-27. Τουλάχιστον το ένα τρίτο (32,3 %) των εισαγωγών της ΕΕ-27 για ορυκτά καύσιμα και λιπαντικά το 2011 προήλθε από τη Ρωσία, με τη Νορβηγία (12,3 %) και την Αλγερία να ακολουθούν (5,5 %). (Statistical article/el Eurostat). Ωστόσο, η ΕΕ εξακολουθεί να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις πρώτες ύλες και τα καύσιμα, αλλά αντιστάθηκε αποτελεσματικά στον ξένο ανταγωνισμό σε τομείς όπως τα μηχανήματα και τα χημικά προϊόντα (βλ. παρακάτω). **Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή — ΓΔ Εμπορίου και Eurostat**

Εμπόριο ΕΕ, ανά κατηγορία	2006		2010		2012	
	(δισ. ευρώ)	%	(δισ. ευρώ)	%	(δισ. ευρώ)	%
Εξαγωγές						
Σύνολο	1 161,9	100	1 356,7	100	1 683,1	100
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	57,9	5,0	76,4	5,6	103,6	6,2
Πρώτες ύλες	28,5	2,5	37,9	2,8	42,9	2,5
Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά	59,0	5,1	76,2	5,6	125,6	7,5
Χημικά και συναφή προϊόντα	184,6	15,9	235,3	17,3	275,4	16,4
Άλλα προϊόντα μεταποίησης	294,2	25,3	311,7	23,0	379,4	22,5
Μηχανήματα & εξοπλισμός	509,6	43,9	572,6	42,2	705,2	41,9

μεταφορών

Εισαγωγές

Σύνολο	1 363,9	100	1 530,8	100	1 798,3	100,0
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	67,9	5,0	80,7	5,3	102,2	5,7
Πρώτες ύλες	63,2	4,6	71,1	4,6	71,5	4,0
Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά	339,6	24,9	383,2	25,0	548,2	30,5
Χημικά και συναφή προϊόντα	109,2	8,0	137,4	9,0	163,3	9,1
Άλλα προϊόντα μεταποίησης	341,6	25,0	362,4	23,7	387,8	21,6
Μηχανήματα & εξοπλισμός μεταφορών	412,5	30,2	446,3	29,2	452,3	25,2

Εμπορικό ισοζύγιο

Σύνολο	-202,0	—	-174,2	—	-115,2	—
Τρόφιμα, ποτά & καπνός	-10,0	—	-4,3	—	1,4	—
Πρώτες ύλες	-34,7	—	-33,3	—	-28,6	—
Ορυκτά καύσιμα, λιπαντικά	-280,5	—	-307,0	—	-422,6	—
Χημικά και συναφή προϊόντα	75,3	—	97,8	—	112,1	—
Άλλα προϊόντα μεταποίησης	-47,4	—	-50,7	—	-8,4	—
					252,9	—
Μηχανήματα & εξοπλισμός	97,1	—	126,3	—		—

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1.ΕΜΠΟΡΙΟ : ΒΑΣΙΚΗ ΠΗΓΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΕ

Το εμπόριο σήμερα είναι πιο σημαντικό από ποτέ για την οικονομία της Ευρωπαϊκής Στις παρούσες δύσκολες οικονομικές συνθήκες, είναι πλέον ένα σημαντικό μέσο για την επίτευξη της απαραίτητης ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης χωρίς την άντληση δημοσίων πόρων. Πρόκειται για τον συνδετικό κρίκο μεταξύ της Ευρώπης και των νέων κέντρων παγκόσμιας ανάπτυξης για μια μοναδική πηγή αύξησης της παραγωγικότητας.

Η τόνωση του εμπορίου είναι ένας από τους λίγους τρόπους ενίσχυσης της οικονομικής μεγέθυνσης χωρίς την άντληση πόρων από τα πολύ περιορισμένα δημόσια οικονομικά. Η συμβολή της εξωτερικής ζήτησης στο ΑΕΠ είναι η σημαντικότερη πηγή μεγέθυνσης της ΕΕ επί του παρόντος, καθώς οι συνιστώσες της εγχώριας ζήτησης – του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα – παραμένουν ασθενείς. Πράγματι, με τη συνεισφορά του εμπορίου στο ΑΕΠ το 2012 (+0,9 ποσοστιαίες μονάδες) μειώθηκε το μέγεθος της ύφεσης στην ΕΕ πράγμα που βοήθησε να αντισταθμιστεί η μείωση της εγχώριας ζήτησης και των αποθεμάτων (**Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις, φθινόπωρο του 2012**). Η συμβολή της εξωτερικής ζήτησης στην οικονομική ανάπτυξη πρόκειται να αυξηθεί στο μέλλον, καθώς το 90% της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης κατά τα επόμενα 10- 15 έτη αναμένεται να προέλθει από χώρες εκτός Ευρώπης, με το ένα τρίτο του ποσοστού αυτού να προέρχεται από την Κίνα. (**Jean Fouré, Agnès Bénassy-Quéré, Lionel Fontagné, "The Great Shift: Macroeconomic projections for the world economy at the 2050 horizon", έγγραφο εργασίας CEPII, Φεβρουάριος 2012**). Για να είναι διατηρήσιμη, η οικονομική ανάκαμψη θα πρέπει να παγιωθεί μέσω ισχυρότερων δεσμών με τα νέα κέντρα της παγκόσμιας ανάπτυξης. Η

αύξηση του εμπορίου είναι επίσης επωφελής για την ανάπτυξη μέσω της οικονομίας της προσφοράς. με νέες ευκαιρίες για καινοτομία και ισχυρότερη αύξηση της παραγωγικότητας. Με τις εμπορικές και επενδυτικές ροές, διαδίδονται νέες ιδέες και καινοτομίες, νέες τεχνολογίες με αποτέλεσμα τα βελτιωμένα προϊόντα και υπηρεσίες που χρησιμοποιούν το κοινό και οι επιχειρήσεις. Μακροπρόθεσμα στοιχεία από χώρες της ΕΕ αποδεικνύουν ότι αύξηση κατά 1% στο άνοιγμα της οικονομίας οδηγεί σε αύξηση κατά 0,6% της παραγωγικότητας της εργασίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενίσχυση της αύξησης της παραγωγικότητας, έκθεση του 2007 για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα).

4.2. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η οικονομία της ΕΕ ωφελείται πολύ περισσότερο από την παγκοσμιοποίηση απ' ό τι συνήθως πιστεύεται. Η ΕΕ παραμένει παγκοσμίως ο μεγαλύτερος εξαγωγέας, εισαγωγέας, άμεσος ξένος επενδυτής και αποδέκτης άμεσων ξένων επενδύσεων. Η ΕΕ έχει κατορθώσει να διατηρήσει το μερίδιό της, 20%, στις παγκόσμιες εξαγωγές, παρά την άνοδο νέων ανταγωνιστών, ενώ τα αντίστοιχα μερίδια της Ιαπωνίας και των ΗΠΑ έχουν μειωθεί έντονα. (Πηγή: «European Export Performance», έγγραφο εργασίας CERI 2010-12, Οκτώβριος 2012). Αντίθετα με ό τι πιστεύεται γενικά, η βιομηχανική βάση της Ευρώπης παραμένει ισχυρή. Η ΕΕ έχει σημαντικότατο πλεόνασμα στο μεταποιητικό εμπόριο σχεδόν 300 δισεκατομμυρίων ευρώ, ποσό που έχει πενταπλασιαστεί από το 2000. Το πλεόνασμα της ΕΕ στις υπηρεσίες έχει αυξηθεί κατά περισσότερο από το εικοσαπλάσιο μέσα σε μια 10ετία, σε περισσότερο από 100 δισεκατομμύρια ευρώ. Το γεωργικό εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ μετατράπηκε από ελλειμματικό σε πλεονασματικό. Συνολικά, το εμπορικό ισοζύγιο της ΕΕ για αγαθά και υπηρεσίες είναι ελαφρώς αρνητικό (74 δισ. ευρώ). Ωστόσο, το ποσό αυτό είναι σχετικά μικρό σε σύγκριση με το σύνολο των εμπορικών συναλλαγών ή, για παράδειγμα, το

έλλειμμα των ΗΠΑ που οφείλεται μόνο στην ισχυρή εξάρτηση της από την ενέργεια. Η ΕΕ διατηρεί περίπου το 28% του παγκόσμιου εισοδήματος που προέρχεται από την παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων, έναντι 18% για τις ΗΠΑ και λίγο λιγότερο από 16% για την Κίνα. Το μερίδιο της ΕΕ στο εισόδημα αυτό παρέμεινε σχετικά σταθερό από το 2000, ενώ το μερίδιο των ΗΠΑ – που ήταν, σε γενικές γραμμές, ανάλογο – μειώθηκε απότομα. Το μερίδιο της Ιαπωνίας μειώθηκε ακόμη περισσότερο. Ομοίως, ο αριθμός των θέσεων απασχόλησης στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών που συνδέονται με την παραγωγή βιομηχανικών προϊόντων έχει αυξηθεί στην ΕΕ κατά τα τελευταία 15 χρόνια, φθάνοντας σε 35 εκατομμύρια, ενώ μειώθηκε στις ΗΠΑ και στην Ιαπωνία (**World Input Output Database (WIOD), www.wiod.org**)

Παρά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, η ΕΕ εξακολουθεί να είναι ένας ελκυστικός τόπος για επενδύσεις – στην πραγματικότητα- είναι ο μεγαλύτερος αποδέκτης διεθνών επενδυτικών σχεδίων, δημιουργώντας και διατηρώντας θέσεις εργασίας. Αξιοσημείωτο είναι ότι η ΕΕ προσείλκυσε το 29% των εν λόγω επενδυτικών σχεδίων το 2011, ποσοστό ίδιο με της Βόρειας Αμερικής, ενώ Ασία και Ωκεανία έλαβαν το 25% αυτών.(**Agence Française pour l'Investissement International**).Οι εταιρείες της ΕΕ εξάγουν όχι μόνο χάρη στην αξία που δημιουργείται στο κράτος μέλος όπου καταλογίζονται στατιστικώς οι εξαγωγές, αλλά και χάρη στις συνεισφορές ολόκληρης της ενιαίας αγοράς. Μια γερμανική εξαγωγή πολύ συχνά ενσωματώνει αξία που δημιουργείται στην Τσεχική Δημοκρατία, το Βέλγιο ή την Πολωνία. Η κατανομή των θέσεων απασχόλησης που δημιουργούνται από τις εξαγωγές αντικατοπτρίζει το γεγονός αυτό. Για κάθε δύο θέσεις εργασίας που δημιουργούνται στο κράτος μέλος όπου καταλογίζονται οι εξαγωγές, δημιουργείται μια θέση εργασίας σε άλλη χώρα της ΕΕ. Η ενιαία αγορά έχει επίσης ζωτική σημασία για τη δημιουργία ανταγωνιστικών επιχειρήσεων παγκοσμίου επιπέδου στην Ευρώπη. Έχει ενθαρρύνει την ανάπτυξη

κανόνων και προδιαγραφών υψηλής ποιότητας, που βοηθούν στη διαμόρφωση παγκόσμιων προτύπων.(N. Sousa (op. cit.)

4.3. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΜΕ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ.

Η ανάπτυξη των αναδυόμενων οικονομιών είναι μία από τις σημαντικότερες εξελίξεις της εποχής μας. Η ανάπτυξη αυτή ενέτεινε τον ανταγωνισμό όσον αφορά τις τιμές και την ποιότητα καθώς και όσον αφορά την πρόσβαση στην ενέργεια και στις λοιπές πρώτες ύλες. Οδήγησε επίσης στη δημιουργία μιας νέας ομάδας εύπορων καταναλωτών, προερχόμενων από τη μεσαία τάξη, και προσέφερε μοναδικές ευκαιρίες ανάπτυξης. Ενώ στην ΕΕ οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης παραμένουν περιορισμένες βραχυπρόθεσμα, ο ρυθμός ανάπτυξης στην Κίνα θα υπερβεί το 7% το 2013, πράγμα που ισοδυναμεί με τη δημιουργία μιας οικονομίας ίσης με το άθροισμα των οικονομιών της Δανίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας. Πολλές άλλες χώρες στην Ασία ή στη Λατινική Αμερική ακολουθούν την ίδια πορεία. Η ικανότητα της ΕΕ να επωφεληθεί από τις νέες αυτές αναδυόμενες αγορές θα αποτελέσει σημαντικό δείκτη της συμβολής της εμπορικής πολιτικής στην ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ευρώπη. Είναι προς το συμφέρον της ΕΕ να ακολουθήσει ενεργό εμπορική πολιτική έναντι των αναδυόμενων οικονομιών, στις οποίες υπάρχουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης και σημαντικό δυναμικό για περαιτέρω ελευθέρωση των εμπορικών συναλλαγών. Πολλές από τις οικονομίες αυτές είναι ήδη πολύ πιο ανοικτές σήμερα απ' ό τι πριν από δέκα ή δεκαπέντε χρόνια, είτε χάρη στη σύναψη εμπορικών συμφωνιών, είτε λόγω δικών τους αυτόνομων αποφάσεων για ελευθέρωση των συναλλαγών (**Παγκόσμια Τράπεζα, Global Economic Prospects**). Οι εισαγωγικοί δασμοί έχουν μειωθεί, κατά μέσο όρο, από το 1996 έως το 2009, από 19,6% σε 4,2% στην Κίνα, από 20,1% σε 8,2% στην Ινδία και από 13,8% σε 7,6% στη Βραζιλία. (Πηγή:

Τράπεζα δεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας).

Ωστόσο, οι χώρες αυτές εξακολουθούν να διατηρούν σημαντικούς φραγμούς – δασμολογικούς και μη δασμολογικούς – στις εξαγωγές της ΕΕ και σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει κίνδυνος αναστροφής της τάσης για άνοιγμα των αγορών τους.

Έκθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Σεπτέμβριος 2011-Μαίος 2012).

4.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η ΕΕ, η οποία ωφελείται από την παγκοσμιοποίηση πολύ περισσότερο απ' ό τι συχνά πιστεύεται, βρίσκεται σε καλή θέση για να επωφεληθεί από αυτό το εντατικοποιημένο διεθνές εμπόριο. Ωστόσο, η πρόοδος στον τομέα αυτόν δεν είναι απλή υπόθεση. Επειδή η δομή και η σύσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ιδιαιτερότητες ως προς το κοινωνικό, πολιτικό, πολιτισμικό και οικονομικό περιβάλλον της κάθε χώρας, οι αποφάσεις της για οποιαδήποτε μέτρα είτε δημοσιονομικά είτε οποιασδήποτε άλλης μορφής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της κάθε χώρας – μέλους ώστε να είναι πιο εύκολο να εφαρμόζονται.

Σε εσωτερικό επίπεδο, η ΕΕ πρέπει να διευρύνει την ικανότητά της να καρπώνεται τα οφέλη από τις εμπορικές συναλλαγές, δεδομένου ότι δεν επιτυγχάνουν όλα τα κράτη μέλη τις ίδιες επιδόσεις στην παγκόσμια αγορά. Εξωτερικά, απαιτείται μια φιλόδοξη εμπορική διαπραγμάτευση και ατζέντα για την επιβολή της νομοθεσίας Δεδομένου λοιπόν της μέχρι σήμερα προσπάθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αντιμετωπίσει την κρίση και να καταστήσει τα δημοσιονομικά της κάθε 'προβληματικής' οικονομίας βιώσιμα, δεν φαίνεται να το έχει πετύχει μέσω της πολιτικής της λιτότητας που εφαρμόζει.

Στην Ευρώπη η προσπάθεια αυτή γίνεται μόνο μέσω σκληρής δημοσιονομικής πολιτικής η οποία σε συνάρτηση με τη σταθερή νομισματική πολιτική δεν δίνουν το περιθώριο ορθής αντιμετώπισης της κρίσης. Από την άλλη ο χρηματοπιστωτικός

τομέας αποδείχθηκε ευάλωτος και ζημιογόνος παράγοντας για την Ευρώπη. Από τη μία αποτέλεσε την αρχή του προβλήματος αλλά και από την άλλη συνέχισε την αρνητική επίδραση του πάνω στους ήδη ελλειμματικούς κρατικούς προϋπολογισμούς, με το μέγιστο αρνητικό στοιχείο να είναι η σκληρή πολιτική λιτότητας που πρέπει να επωμιστούν χιλιάδες πολίτες για να μην πτωχεύσουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Φαίνεται ότι η Ευρώπη στερείται λύσεων και φορέων που θα μπορούσαν να αποκαταστήσουν την κοινωνική και οικονομική ευημερία της Ένωσης.

Όπως αναφέρει και ο κ. Βαρουφάκης στο βιβλίο του'' Παγκόσμιος Μινώταυρος'' << ο παγκόσμιος αυτός μινώταυρος, τα αμερικανικά ελλείμματα, είναι αυτά τα οποία ευθύνονται σε βάθος για την σημερινή εικόνα. Ο μόνος τρόπος να νικηθεί ο μινώταυρος αυτός και να αναδομηθεί η παγκόσμια οικονομία σε στέρεες βάσεις, είναι να υπάρξει ανακύκλωση πλεονασμάτων. Και εάν είναι δύσκολο να στηθεί ένας τέτοιος παγκόσμιος μηχανισμός, τουλάχιστον να υπάρξει μία ενδοευρωπαϊκή κίνηση η οποία θα εργαστεί στο να σταματήσει τη σημερινή εφιαλτική πορεία των επιμέρους οικονομιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης>>. **Βαρουφάκης, Ι. (2011) Παγκόσμιος Μινώταυρος, Εκδόσεις Λιβάνη**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Η έννοια του ορού Οικονομική Κρίση ((Κουφάρης, 2010).
- (European Commission, 2009).
- Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση 2007-2008, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <http://el.wikipedia.org>).
- Alpha bank, Οικονομικό Δελτίο <Φεβρουάριος 2009>, τεύχος 108
- Πηγή: Α.Α. Αντζουλάτος (2010), Σημειώσεις Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ανασκόπηση
- .Ιστοσελίδα :www.marketbet.gr
- Επιστημονικό marketing, Τεύχος 56
- Γίαννης Βαρουφάκης Εγκληματικό λάθος (διαθέσιμο: <http://www.protagon.gr>)
- http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_eec_el.ht Πηγή Ευρωπαϊκή Επιτροπή ΓΔ Εμπορίου
- Statistical article/el Eyrostat
- Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή — ΓΔ Εμπορίου και Eurostat
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκές Οικονομικές Προβλέψεις, φθινόπωρο του 2012

- Jean Fouré, Agnès Bénassy-Quéré, Lionel Fontagné, "The Great Shift: Macroeconomic projections for the world economy at the 2050 horizon", έγγραφο εργασίας CEPII, Φεβρουάριος 2012,
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενίσχυση της αύξησης της παραγωγικότητας, έκθεση του 2007 για την ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα
- Πηγή: «European Export Performance», έγγραφο εργασίας CEPII 2010-12, Οκτώβριος 2012
- World Input Output Database (WIOD), www.wiod.org
- Agence Française pour l'Investissement International N. Sousa (op. cit)
- Παγκόσμια Τράπεζα, Global Economic Prospects
- Πηγή: Τράπεζα δεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας.
- Έκθεση Ευρωπαϊκής Επιτροπής Σεπτέμβριος 2011-Μαίος 2012
- Αρχείο Τράπεζας της Ελλάδος
- http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/PRESENTATION_harris_vitas.pdf)
- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ινστιτούτο Στατιστικής Τεκμηρίωσης,

Ανάλυσης&Έρευνας(<http://www.aueb.gr/statistical-institute/european-citizens/economy.pdf>)

- Βαρουφάκης, Ι. (2011) Παγκόσμιος Μινώταυρος, Εκδόσεις Λιβάνη

